USPOREDBA STAVOVA MEDICINSKIH SESTARA, MEDICINSKIH TEHNIČARA I PACIJENTA O VIDLJIVIM TETOVAŽAMA

Crevar, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Health Studies / Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:184:486930

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of the University of Rijeka, Faculty of Health Studies - FHSRI Repository

zir.nsk.hr

UNIRI DIGITALNA KNJIŽNICA

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE U RIJECI

FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA

SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ SESTRINSTVO

SESTRINSTVO - PROMICANJE I ZAŠTITA MENTALNOG ZDRAVLJA

IVANA CREVAR

USPOREDBA STAVOVA MEDICINSKIH SESTARA/MEDICINSKIH TEHNIČARA I PACIJENATA O VIDLJIVIM TETOVAŽAMA

Diplomski rad

Rijeka, 2020.

UNIVERSITY OF RIJEKA

FACULTY OF HEALTH STUDIES

GRADUATE UNIVERSITY STUDY OF NURSING

PROMOTION AND PROTECTION OF MENTAL HEALTH

IVANA CREVAR

COMPARISON OF ATTITUDES OF NURSES/MEDICAL TECHNICIAS AND PATIENTS ABOUT VISIBLE TATTOOS

Final work

Rijeka, 2020.

Mentor diplomskog rada: Radoslav Kosić, prof.rehab.

Komentor: prof.dr.sc. Daniela Malnar, dr.med.

Rad obranjen dana: .....u/na.....,

pred povjerenstvom u sastavu:

1. .....

2. .....

3. .....

TURNITIN

Izvješće o provedenoj provjeri izvornosti studentskog rada

Opći podatci o studentu:

Sastavnica	**SVEUČILIŠTE U RIJECI – FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA**
Studij	DIPLOMSKI STUDIJ SESTRINSTVO – PROMICANJE I ZAŠTITA MENTALNOG ZDRAVLJA
Vrsta studentskog rada	DIPLOMSKI RAD
Ime i prezime studenta	IVANA CREVAR
JMBAG	1003027546

Podatci o radu studenta:

Naslov rada	**USPOREDBA STAVOVA MEDICINSKIH SESTARA/MEDICINSKIH TEHNIČARA I PACIJENATA O VIDLJIVIM TETOVAŽAMA**
Ime i prezime mentora	Radoslav Kosić / Prof.dr.sc. Daniela Malnar, dr. med.
Datum predaje rada	05.12.20
Identifikacijski br. podneska	1468704764
Datum provjere rada	08.12.20
Ime datoteke	IVANA CREVAR.doc
Veličina datoteke	279K
Broj znakova	78014
Broj riječi	12363
Broj stranica	58

Podudarnost studentskog rada:

Podudarnost (%)	
Internet Source	7,00%

Izjava mentora o izvornosti studentskog rada

Mišljenje mentora	
Datum izdavanja mišljenja	8. prosinca 2020. god.
Rad zadovoljava uvjete izvornosti	Da
Rad ne zadovoljava uvjete izvornosti	☐
Obrazloženje mentora (po potrebi dodati zasebno)	Nakon provjere izvornsoti rada pomoću Turnitin program dobivena je podudarnost od 7%. Može se zaključiti da je Diplomski rad izvorni rad studentice Ivane Crevar

Datum

8. prosinca 2020.

Potpis mentora

Zahvala

Zahvaljujem se mentoru Radoslavu Kosiću, prof.rehab., koji je pratio proces izradbe diplomskog rada te mi svojim stručnim znanjem i savjetima pomogao u izradbi istog.

Zahvaljujem se komentorici Danieli Malnar, prof.dr.sc., na stručnim savjetima i ukazanoj pomoći tijekom pisanja i izrade diplomskog rada.

Zahvaljujem se ravnateljstvu OB Karlovac na ukazanoj mogućnosti provođenja ankete. Veliko hvala pacijentima i kolegama i kolegicama na odvojenom vremenu u ispunjavanju ankete.

Zahvaljujem se svojim kolegama Medicinske škole Karlovac na potpori tijekom studiranja, a osobito hvala mojoj ravnateljici Jasminki Štajcer, mag.nov., koja je jednim velikim dijelom zaslužna za moje studiranje.

Hvala i kolegama sa studija koji su mi bili velika potpora tijekom ove dvije godine .

Najveće hvala mojoj obitelji bez koje ovo sve ne bi bilo moguće.

SADRŽAJ

1. UVOD ... 1
1.1. Tetovaža ... 1
1.1.1. Trajna tetovaža ... 2
1.1.2. Privremena tetovaža - biotetovaža ... 3
1.2. Povijest tetovaža ... 3
1.3. Motivi i simboli tetovaža ... 4
1.4. Razlozi tetoviranja ... 5
1.5. Važnost vanjskog izgleda medicinskih sestara/medicinskih tehničara ... 5
1.5.1. Vizualni identitet ... 6
2. CILJ ISTRAŽIVANJA ... 8
2.1. Specifični ciljevi ... 8
2.2. Hipoteze ... 8
3. ISPITANICI I METODE ISTRAŽIVANJA ... 9
3.1. Ispitanici ... 9
3.2. Varijable ... 9
3.3. Materijali ... 9
3.4. Metode istraživanja ... 10
4. REZULTATI ... 11
4.1. Osnovna obilježja ispitanika-sociodemografski podaci ... 11
4.2. Mišljenje ispitanika o tetovažama ... 15
4.3. Stavovi ispitanika o tetovažama ... 19
4.4. Ispitivanje poznavanja teorije o tetovažama ... 32
4.5. Testiranje hipoteza ... 36
5. RASPRAVA ... 41
5.1. Ograničenja istraživanja ... 46
5.2. Preporuke za buduća istraživanja ... 46
6. ZAKLJUČAK ... 47
7. SAŽETAK ... 49
8. SUMMARY ... 50
9. LITERATURA ... 51
10. PRILOZI ... 53
11. ŽIVOTOPIS ... 54

1. UVOD

Tetoviranje je kao oblik umjetnosti društvu poznato još od davnina. Vrijeme kojem svjedočimo potvrđuje da je tetoviranje doseglo vrhunac popularnosti, osobito među mlađim generacijama. Ovaj društveno kulturološki fenomen ukrašavanja tijela širi se modernim svijetom poput epidemije. Bez obzira što tetoviranje još uvijek nije u potpunosti društveno prihvaćeno sve veći broj osoba se odlučuje na tetovaže. Moderno tetoviranje doživljava nezapamćen procvat kojem se ne vidi kraj u skorijoj budućnosti. Tetoviranje postaje dio svakodnevice, na ovaj potez osobe se odlučuju neovisno o dobi, spolu, stupnju obrazovanja, imućnosti ili društvenom statusu (1).

Razlozi ukrašavanja tijela kroz povijest imali su višestruka značenja, ritualna, estetska ili religijska, neovisno o kontinentu, kulturi ili stupnju civilizacijskog razvoja (2). Pronalasci primitivnog nakita na pretpovijesnim nalazištima svjedoče da su se ljudi ukrašavali kako bi se razlikovali od drugih. Neki od pronađenih oblika primitivnog nakita su nanizane kosti životinja, školjke i zubi životinja (1).

Ukrašavanje tijela se održalo do danas, mijenjalo se tijekom razdoblja ovisno o modnim trendovima kao i odjeća, obuća i frizura (2).

Danas je popularan trend tetoviranja i sve više roditelja suočava se sa zahtjevima svoje djece da im dozvole tetoviranje. Prilikom odrastanja, djeca i mladi postaju u velikoj mjeri osjetljivi na najsitnije promjene u kretnjama, držanju tijela, izgledu, izražavanju pa tako i u uljepšavanju (2).

1.1. Tetovaža

Tetoviranje se izvodi pomoću posebno izrađenih igli kojima se trajno unosi tinta u kožu. Tinta može biti različitih boja (3). Boja se nanosi iglama koje su spojene na izvor električne struje. Igle koje se koriste za tetoviranje moraju biti sterilne kako ne bi došlo do infekcije. Samuel O'Reilly je 1891. godine izumio prvi električni stroj za tetoviranje, nakon čega je došlo do revolucije u tetoviranju (4). Simbolički možemo reći da je tetoviranje nešto poput odijevanja bez odjeće, ali ipak kombinirano s odijevanjem (na vidljivim dijelovima tijela nakon odijevanja) (3).

Riječ tatauiranje, ili tetoviranje, dolazi od tahićanske riječi tatau, što znači tuckati. Iako je značenje riječi preuzeto od Tahićana, oni nisu izumitelji ovog načina ukrašavanja tijela (4).

Riječ „tattoo“ spominje se prvi puta u brodskom dnevniku kapetana James Cooka. Riječ „tattoo“ na jeziku Maora znači „označiti“. Maori su polinezijski narod čiji je običaj prepoznatljiva tetovaža na licu. Ovaj polinezijski narod slovi kao najtetoviraniji narod na svijetu. Tetovaže cijelog tijela služile su im u svrhu zaštite od zla. Tetoviranje je bilo određeno strogim pravilima i počinjalo je u ranoj mladosti. Moreplovci su preuzeli tetoviranje od Maora te ga proširili po Zapadu. Na Istoku je tetoviranje bilo već i tada tradicija (osobito u Japanu). Neke kulture su tetoviranje koristile za označavanje društvenog položaja osobe, tetoviranje je imalo ritualna značenja poput zaštite od uroka, nesreće ili bolesti te se koristilo za označavanje pripadnosti nekom plemenu ili obitelji. Tetoviranje pa čak i žigosanje se kroz povijest upotrebljavalo za obilježavanje kriminalaca, robova, prostitutki ili izganika. Nacisti su zatvorenicima za vrijeme Drugog svjetskog rata tetovirali broj u predjelu podlaktice, što je primjer dehumanizacije. Nakon tog vremena tetoviranje postaje trend širih razmjera, osobito početkom 21. stoljeća (1).

1.1.1. Trajna tetovaža

Permanentna ili trajna tetovaža je trajno unošenje tinte u kožu uz pomoć električnog aparata koji radi na principu pištolja. Trajna tetovaža iziskuje posebnu vještinu i specijalizirani alat. Permanentna tetovaža ostaje na koži do kraja života a intenzitet boja ne slabi. Boje se nanose posebnim iglama koje su spojene na izvor električne struje. Igle moraju biti čiste i sterilne zbog sprječavanja mogućim infekcija. Metode trajnog tetoviranja su invazivne i kao posljedice mogu se javiti i trajni ožiljci. Tetoviranje nije preporučljivo osobama koje boluju od dijabetesa, hepatitisa, HIV-a ili hemofilije. Te osobe su skolonije razvoju alergijskih reakcija i infekcija zbog drugačije strukture stanica kože. Kirurško uklanjane permanentne tetovaže je moguće pomoću dermoabrazivnih metoda gdje može doći i do skidanja dijela kože (4).

Nakon tetoviranja nužna je osobna higijena i higijena tetovaže. Ukoliko nisu zadovoljeni svi higijenski uvjeti tijekom tetoviranja može doći do pojave neželjenih komplikacija kao što su hepatitis B, hepatitis C, razne virusne i bakterijske infekcije (tetanus, streptokokne i stafilokokne infekcije), HIV infekcije i sl. Navedene komplikacije mogu uzrokovati teške alergijske reakcije i infekcije kože, gnojenje ali i sepsu koja može biti smrtonosna. Primjeri iz prakse svjedoče da reakcije nakon tetoviranja nisu rijetkost i da svaka druga tetovaža završi s kožnom infekcijom (1). Alergijske reakcije tijela javljaju se na unesenu boju za tetoviranje. Za permanentno bojanje kože koriste se kemijski spojevi polisporin i P-fenilidiam sulfat (PPD) (4).

1.1.2. Privremena tetovaža - biotetovaža

Biotetovaža se izvodi s biljnim pigmentima. Najčešće se od pigmenata koristi kana (hanna). Kana je i boja za kosu. Ova boja dobiva se preradom male grmolike biljke s Bliskog istoka. Za biotetovaže, osim kane, se koriste još neki biljni pigmenti koji isto tako izblijede i nestanu nakon nekog vremena. Biotetovaža s vremenom postaje sve manje vidljiva i najduže se na tijelu zadržava nekoliko godina. Ovom metodom se boja ne aplicira duboko u kožu kao kod trajne tetovaže. Boja se nanosi u površinske slojeve kože. Biotetovaže biraju osobe koje nisu sigurne žele li trajno obilježiti svoje tijelo (4)

1.2. Povijest tetovaža

Engleski moreplovac James Cook je u svojim brodskim dnevnicima, kao pripadnik zapadne civilizacije, prvi dokumentirao tetovaže na ljudskom tijelu. Od tradicionalnih oznaka štovanja božanstva i pripadnosti plemenu tetovaže su se razvile sve do modnih detalja i dekoracija, koji ponekad mogu biti opasni po zdravlje, a ponekad i samo smiješni (4).

Prve tetovaže potječu iz 4000. godine prije Krista što potvrđuju i arheološki dokazi pronađeni u Egiptu. Prema dokazima tetoviranje je bilo prisutno u svim dijelovima svijeta, osim u Kini. Najstariji primjer tetovaža na svijetu pronašao je 1991. godine njemački turist u tirolskim Ötztal Alpama. Ispitivanja su pokazala da se radi o smrznutom muškarcu nazvanom Ötzl koji je živio 3300 godina prije Krista. Ötzl je imao između 25 i 35 godina, težio je oko 50 kilograma i bio je visok 160 centimetara. Na njegovoj lijevoj nozi i zglobu desne ruke uočene su kratke plave crte-najstarije tetovaže na svijetu, a na njegovoj kosi uočen je najvjerojatnije najstariji primjer šišanja. Osim što su na Ötzijevom tijelu uočene tetovaže, proučavanjem njegovih kostiju, zamiječene su ortopedske bolesti i to na mjestima gdje su bile prisutne tetovaže. Ovi dokazi upućuju da su te tetovaže bile povezane s oblikom otklanjanja boli sličnoj akupunkturi. Prema tome zaključujemo da su se ljudi od pamtivijeka podvrgavali različitim pothvatima kako bi ukrasili tijelo ali i ublažili neke tegobe (4).

U Europi je Crkva u srednjem vijeku zabranila tetoviranje i ono je u to doba gotovo zaboravljeno. Rimski pisac Plinije zabilježio je da je ovaj način ukrašavanja tijela bio poznat i starim narodima Ilirima, Sarmatima, Tračanima, Dačanima, Agatircima i Skitima. Zapisi u bilješkama „oca povijesti“ Herodota navode da su se u Europi svi tračanski plemići označavali tetoviranjem. U doba Tračana najprivlačnije žene bile su one s najvećim brojem tetovaža. Tetovaže su dakle služile za ukrašavanje tijela ali i za označavanje pripadnosti društvenom

staležu. Rimljani i Goti su tetovirali kriminalce i svoje robove, a još starije tetovaže pronađene su 2000. godine prije Krista na egipatskim i nubijskim mumijama.

Tradicija tetoviranja u Hrvatskoj seže iz 17. stoljeća. Prema ovom narodnom običaju ime za tetoviranje je „sicanje“. Na području između Sinja i Šibenika tetovirale su se žene katolkinje radi zaštite od Turaka. Prema narodnom običaju tetovirale su se djevojčice u dobi između 5 i 15 godine kako bi se zaštitile od otmice Turaka koji su ih odvodili u sužanjstvo u Tursku ili ih prisilno obraćali na islam (3). Djevojčicama su tetovirali križeve i druge kršćanske simbole po licu i rukama kako bi bile odbojne turskim osvajaćima (4). Tetoviranje je služilo za obranu časti ali i života mladih žena katolkinja.

Ova tradicija je potrajala sve do Drugog svjetskog rata i dolaska Jugoslavije na vlast. Komunistička vlast nije odobravala isticanje vjerskih običaja i zabranila je narodni običaj „sicanja“. Bez obzira na zabranu „sicanje“ je nastavljeno u nekim dijelovima Bosne i Hercegovine osobito oko Kraljeve Sutjeske, ali i dijelovima Dalmacije. Pretpostavlja se da je u jednom dijelu Dalmacije još oko 100 tetoviranih starijih žena. Josip Vuletić iz Sinja je 1953. godine na etnološkom seminaru u Zagrebu prvi predstavio ovu narodnu tradiciju „sicanja“ žena katolkinja u Hrvatskoj (3).

Tetoviranje ponovni procvat doživljava šezdesetih godina prošlog stoljeća. Za ovaj ponovni pozitivan trend zaslužni su rockeri na motorima. Njihova prepoznatljiva tetovaža je logotip omiljenog motora najčešće u predjelu ramena, ali i drugi motivi. Trend tetoviranja je pratio društvena kretanja, otpočeo je pomicanjem granica u slikarstvu, modi, glazbi ali i općenito liberalizacijom društvenih odnosa. Tetovaže postaju zaštitni znakovi određenih subkulturalnih društvenih skupina (4)

1.3. Motivi i simboli tetovaža

Katoličke simbole i križeve na rukama djevojčica tetovirali su već od pete godine. Ova vrsta označavanja bila je važna za vrijeme turske okupacije Bosne i Hercegovine u periodu između 1463. i 1878. godine. Na taj način su željeli zaštiti i obilježiti djevojke, kako Turci ne bi koristili pravo prve bračne noći. Starohrvatske tetovaže sa kršćanskom simbolikom danas su samo još jedan od oblika izražavanja pripadnosti (5).

Motivi današnjih tetovaža najčešće su povezani s modnim kretanjima. Moderni motivi su znakovi za zdravlje i sreću, ljubav i uspjeh, kineska slova, lavovi, zmajevi, lubanje, ruže, leptiri,

dupini i sl. Osobe se tetoviranju na različitim dijelovima tijela, a veličina današnjih tetovaža seže od malih diskretnih sličica do velikih slika koje ponekad prekrivaju i čitavu kožu (6)

1.4. Razlozi tetoviranja

Mnogi autori bavili su se u svojim istraživanjima motivacijom za tetoviranje. Rezultati brojnih studija navode da su razlozi tetoviranja kod muškaraca sklonost identifikacije sa određenom grupom i praćenje modnih zbivanja. Prema studiji Burgera i Finkela (2002.) glavni razlog za tetoviranje je povećanje samopoštovanja. Ispitanici navode da se s tetovažom osjećaju puno privlačnije. Žene navode da se tetoviraju kako bi istakle seksualnost i individualnost (7).

Starija istraživanja povezana s razlozima tetoviranja uglavnom su provedena među zatvorenicima, psihijatrijskim bolesnicima, vojnicima i narkomanima tako da se ne mogu odnositi na tetoviranog čovjeka danas. Ovim istraživanjima tražena je i uglavnom dokazana psihijatrijska patologija tetoviranih ispitanika (7).

Razlozi tetoviranja su različiti, najčešće osobni, ali i radi društvenih normi: pojedine religije, narodne tradicije, bande koje imaju svoje prepoznatljive simbole (japanska mafija-Jakuza, američke bande), zatvorenici. Nekada se tetoviranje obavlja i iz zdravstvenih razloga npr. u rekonstrukcijskoj medicini (bradavice kod odstranjena dojke) ili kod prikrivanja ožiljaka (3).

U novije vrijeme tetovaže su postale oblik društvenog brendiranja koji gotovo uvijek izaziva emocionalnu reakciju, bilo pozitivnu ili negativnu. Tetovirane osobe su zamijećene od okoline koja je rijetko indiferentna na takve podražaje. Stručnjaci za psihu i ljudsko ponašanje uočili su neke distriktivne motive zbog kojih se ljudi tetoviraju. Umjetnička sloboda, oblik samoizražavanja, potreba za privlačenjem pažnje, simbol bunta. Ponekad tetovaže djeluju kao da otkrivaju istinu o vlasniku, a ponekad se koriste u svrhu vizualne diverzije, kako bi se njihovi vlasnici sakrili iza njihovih moćnih simbola, koristeći ih kao štitove protiv svojih strahova ili amajlije koje donose sreću, ljubav, zdravlje, novac. Rezultati većine istraživanja govore da su tetovirane osobe nešto ekstrovertiranije od netetoviranih, te imaju veću potrebu za izražavanjem osobnosti (8).

1.5. Važnost vanjskog izgleda medicinskih sestara/medicinskih tehničara

Prioritetni zadatak u sestrinskoj profesiji je da medicinske sestre i tehničari posjeduju kompetencije u pružanju sestrinske skrbi. Vrlo važna komponenta u uspostavi dobrih odnosa između zdravstvenih djelatnika i pacijenata jest povjerenje. Vanjski izgled zdravstvenih

djelatnika doprinosi stjecanju povjerenja. Na temelju vanjskog izgleda medicinskih sestara i tehničara pacijenti često donose mišljenja i stavove o njima, kako pozitivna tako i negativna.

Od začetaka sestrinske profesije percepcija medicinskih sestara temelji se na urednom i lijepom izgledu, urednih i čistih ruku, podrezanih i njegovanih noktiju bez laka, uredne kose, nenapadne šminke i parfema te uredne i izglačane uniforme (9).

Uredna i lijepo njegovana sestra (kosa je uredno složena i ne smeta pri obavljanju posla; nokti su prirodni, uredno podrezani u visini jagodica, bez laka; nema nakita; šminka je diskretna; ako sestra ima tetovaže na vidljivim mjestima, prekrit će ih na adekvatan način; ona koja ima piercing na vidljivom mjestu neće ga nositi tijekom radnog vremena) u izglačanoj i čistoj odjeći, uredne obuće i s identifikacijskom iskaznicom djeluje psihički pozitivno na bolesnika i odgojno na sredinu u kojoj radi (10). Unatoč tome velik broj medicinskih sestara i tehničara imaju tetovaže koje uglavnom nisu vidljive. Ne postoji pravilnik o zabrani tetoviranja medicinskog osoblja (American Nurse Association). Iako se u pravilnicima ne spominje zabrana tetoviranja, pojedinim poslodavcima su tetovaže na vidljivim mjestima jedan od kriterija prilikom zaposlenja (9).

Moralna i profesionalna dužnost svih medicinskih sestara je poštivati profesionalni izgled. S obzirom na to profesionalni autoriteti imaju zadaću ugraditi visoke standarde vezane za osobni izgled. Etičko povjerenstvo Hrvatske komore medicinskih sestara navodi da sve medicinske sestre i tehničari pri dolasku na posao moraju voditi brigu ne samo o tome da njihova odjeća i obuća zadovoljava svim sigurnosnim zahtjevima, nego i da na odgovarajući način predstavljaju sestrinsku profesiju. Prema izjavi etičkog povjerenstva uzornost bi se trebala temeljiti na moralnosti, stručnosti i usmjerenosti prema radu na dobrobit pacijenata i profesije (11).

1.5.1. Vizualni identitet

Doživljaj slike tijela predstavlja jednu od značajnijih dimenzija cjelokupnog doživljaja sebe, a odnosi se na skup stavova, emocija, predožbi fantazija i značenja vezanih uz dijelove tijela i tijelo u cjelini (12).

U vrijeme modernog tetoviranja dolazi do novog poimanja označavanja tijela koje opet na neki način postaje statusni simbol (način izvođenja, veličina crteža, cijena) koji je dostupan svima. Napretkom medicine, psihologije, socijalnih odnosa u društvu, socijalne liberalizacije, ali i načina izvođenja tetovaža gdje su stvoreni sigurni uvjeti koji tetovaže dovode gotovo do savršenstva dolazi do ponovnog porasta interesa za tetovažama. Bez obzira na sve češću pojavu

tetoviranja i u novije doba još uvijek su prisutne predrasude prema tetoviranim osobama i osobama koje nose ukrase ili označavaju svoje tijelo različitim nakitima. Prema tome zaključujemo da neovisno o tome što živimo u društvu sa liberalnijim pogledima na svijet koji bi trebao jamčiti svima slobodu izbora još uvijek postoje predrasude prema različitostima. O tome svjedoči i podatak da se tek u skorije vrijeme u psihologiji počela mijenjati klasifikacija ljudi koji su „označeni“ iz društveno neprihvatljivih i problematičnih u nešto normalno. Prema statistikama šest od deset ljudi nasumce odabranih na nekom javnom mjestu, posjeduje neku vrstu tjelesnog ukrasa na vidljivom ili manje vidljivom mjestu na tijelu (12).

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Glavni cilj provedenog istraživanja bio je usporedba stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama.

2.1. Specifični ciljevi

- Prikaz stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama ovisno o spolu ispitanika.
- Prikaz stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama ovisno o dobi ispitanika.
- Prikaz stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama ovisno o stručnoj spremi ispitanika.
- Prikaz stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama ovisno o mjestu stanovanja ispitanika.
- Prikaz stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama ovisno o tome ima li ispitanik tetovažu.

2.2. Hipoteze

Na osnovu ciljeva postavljene su sljedeće hipoteze :

- ***Hipoteza 1*** : Medicinske sestre/medicinski tehničari imaju pozitivniji stav prema pacijentima s tetovažom od pacijenata prema medicinskim sestrama/ medicinskim tehničarima s tetovažom.

- ***Hipoteza 2*** : Pacijenti s jednom ili više tetovaža imaju pozitivniji stav prema medicinskim sestrama/ medicinskim tehničarima s tetovažom od pacijenata koji nemaju tetovažu.

- ***Hipoteza 3*** : Pacijenti s višom ili visokom stručnom spremom imaju pozitivniji stav prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima od pacijenata koji imaju navedenu stručnu spremu NKV, KV i SSS.

- ***Hipoteza 4*** : Osobe koje žive u gradu imaju pozitivniji stav prema pacijentima ili medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom od onih koji žive u predgrađu ili na selu.

3. ISPITANICI I METODE ISTRAŽIVANJA

3.1. Ispitanici

Istraživanje se provodilo u Općoj bolnici Karlovac. U istraživanju su sudjelovali pacijenti i medicinske sestre/medicinski tehničari Opće bolnice Karlovac. Istraživanju je pristupilo 46 pacijenata sa sljedećih odjela: Odjela za nefrologiju sa hemodijalizom, Odjela za kardiologiju sa koronarnom jedinicom, Odjela za gastroenterologiju, Odjela za endokrinologiju i dijabetologiju te Odjela za pulmologiju. U istraživanju je sudjelovalo i 42 medicinske sestre/medicinskih tehničara unutar Službe za internu medicinu Opće bolnice Karlovac. Osobe koje su sudjelovale u istraživanju i koje čine uzorak, odabrane su nasumično. Jedini kriterij je bio da je osoba punoljetna. Svaka osoba koja je sudjelovala u istraživanju pročitala je Obavijest za ispitanike istraživanja te je potpisala Informirani pristanak ispitanika na sudjelovanje u istraživanju. Istraživanje se provelo u rujnu 2020 godine.

3.2. Varijable

U ovom istraživanju zavisnu varijablu predstavlja mišljenje o medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima i pacijentima s vidljivim tjelesnim tetovažama, a nezavisne varijable su sociodemografski podaci : spol, dob, stručna sprema, mjesto stanovanja.

3.3. Materijali

Za potrebe istraživanja koristio se anketni upitnik u tri dijela. Anketni upitnik preuzet je uz pisanu dozvolu od autorice Ines Čordaš.

Prvi dio upitnika sastojao se od 4 pitanja o sociodemografskim podacima koji su uključivali pitanja vezana za spol, dob, stručnu spremu i mjesto stanovanja.

Drugi dio upitnika sastoji se od 3 pitanja koja se odnose na mišljenje o tetovažama.

Treći dio sadržava 7 izjava o pacijentima i medicinskim sestrama/tehničarima s tetovažom koje su ispitanici ocjenjivali u rasponu od 1-5, a gdje je 1 „uopće se ne slažem“, a 5 „u potpunosti se slažem“. Ovaj dio se sastoji i od 6 tvrdnji na koje su ispitanici odgovarali s točno/netočno. Navedene tvrdnje odnose se na poznavanje teorije o tetovažama.

Pitanja u prvom dijelu ankete zatvorenog su tipa, dok je pitanje vezano za dob i stručnu spremu otvorenog tipa.

Drugi dio upitnika sastoji se od 3 pitanja zatvorenog tipa, te od 7 pitanja po OMS-HC skali (*engl. Opening Minds Stigma Scale for Health Care Providers*). OMS-HC skala služi za ispitivanje mišljenja o pacijentima i medicinskim sestrama/tehničarima s tetovažom. Ispitanici su morali na Likertovoj skali (od 1-5) zaokružiti broj koji označava u kojoj se mjeri slažu s pojedinom tvrdnjom.

Brojevi na skali označavaju sljedeće :

- 1= uopće se ne slažem
- 2 = djelomično se slažem
- 3 = niti se slažem, niti se ne slažem
- 4 = djelomično se slažem
- 5 = u potpunosti se slažem

Vrijeme koje je bilo potrebno ispitanicima za ispunjavanje anketnog upitnika je 15 minuta.

3.4. Metode istraživanja

Metoda rada je istraživanje putem anketnog upitnika te statistička obrada podataka uz grafički prikaz dobivenih rezultata. Za grafički prikaz korišteni su kružni i stupičasti dijagrami koji su napravljeni uz pomoć Microsoft Excela.

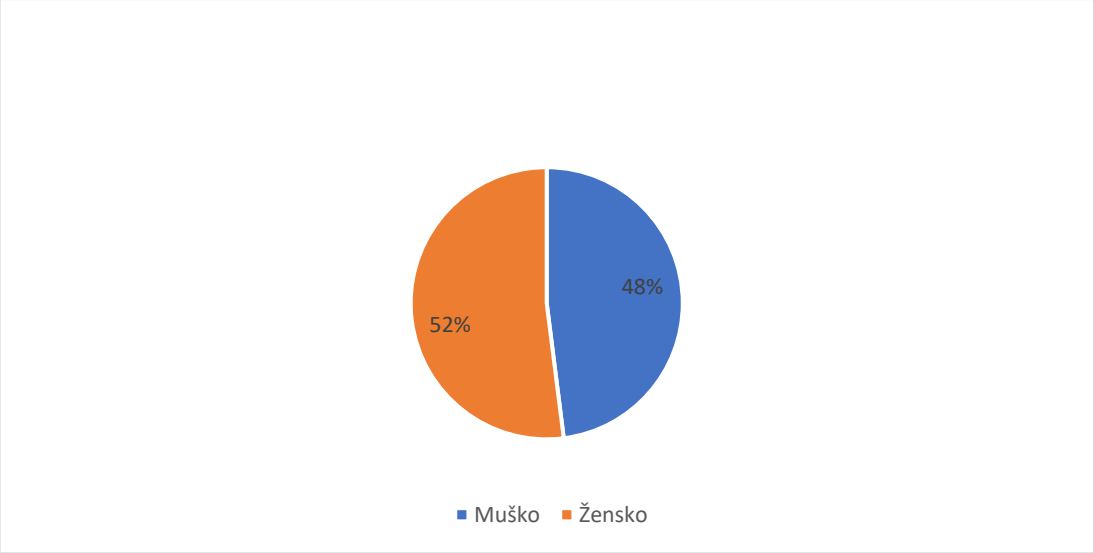
Na temelju dobivenih rezultata, prikupljenih pomoću anketnog upitnika, napravljena je statistička obrada podataka i analiza rezultata. Za testiranje postavljenih hipoteza korišten je statistički postupak Hi kvadrat. Analizirano je postoji li stvarna razlika između opaženih frekvencija i očekivanih frekvencija. Opažene frekvencije prikupljene su istraživanjem. Koristio se Hi kvadrat jer se može primijeniti i za kvalitativne podatke (spol, dob, stručna sprema, mjesto stanovanja). Prikaz podataka je tekstualni i slikovni (grafikoni). Izračun i statistička analiza dobivenih podataka urađena je primjenom programskog paketa Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) verzija 19.0. Slikovni prikazi rezultata urađeni su u računalnom programu Microsoft Excel.

Prilikom istraživanja potrebne literature za pisanje diplomskog rada korištene su baze podataka PubMed, Hrčak i Wikipedia.

4. REZULTATI

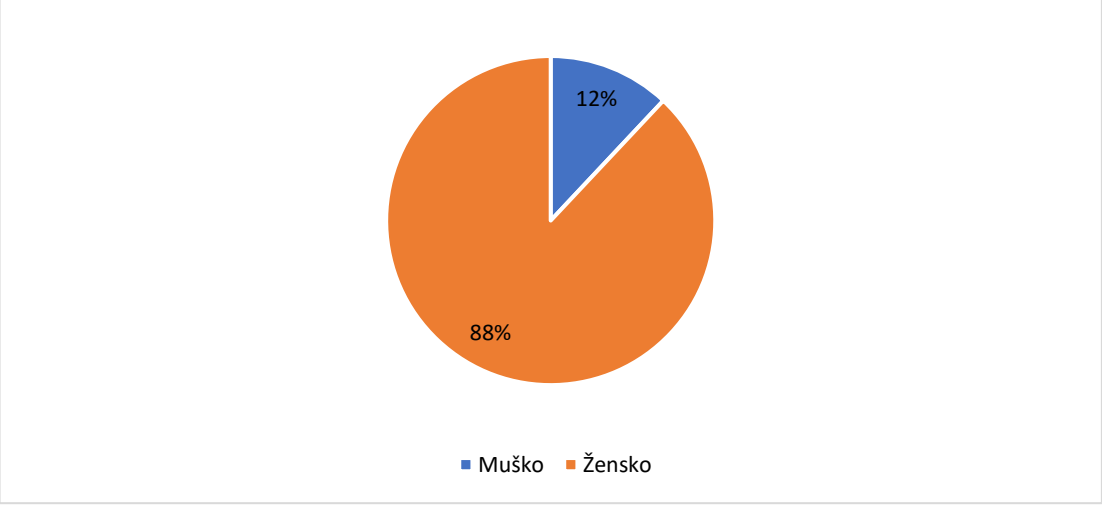
4.1. Osnovna obilježja ispitanika-sociodemografski podaci

Istraživanje je provedeno na 46 pacijenata i 42 medicinske sestre/medicinskih tehničara Opće bolnice Karlovac unutar Službe za internu medicinu. Među pacijentima koji su pristupili testiranju podjednak je broj žena (52%) i muškaraca (48%) (Slika 1). Među medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima koji su pristupili testiranju, veći je udio medicinskih sestara (88%) nego medicinskih tehničara (12%) (Slika 2).

Slika 1. Prikaz pacijenata po spolu

Izvor: Izrada autora

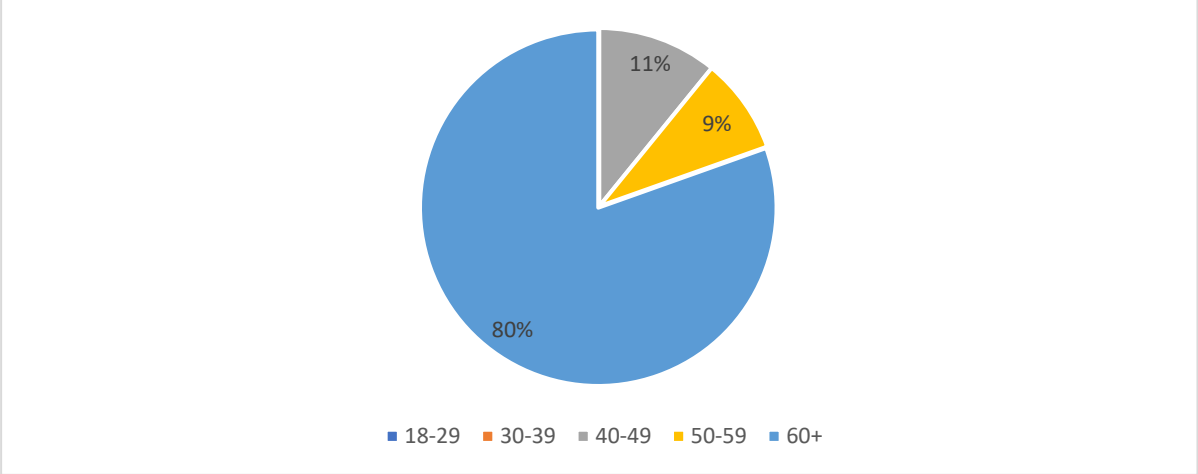
Slika 2. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara po spolu

Izvor: Izrada autora

S obzirom na dob ispitanika, ispitanici su podijeljeni u 5 skupina.

Kod pacijenata najveći je udio ispitanika u dobnoj skupini 60+ (80%), dok je manji dio ispitanika u dobnim skupinama 50-59 (9%) i 40-49 (11%). Nema niti jednog pacijenta iz dobnih skupina 18-29 i 30-39. Razlog tome je što se inače na bolničkom liječenju uglavnom nalaze pacijenti starijih dobnih skupina. (Slika 3.).

Medijan dobi pacijenata iznosi 69 godina.

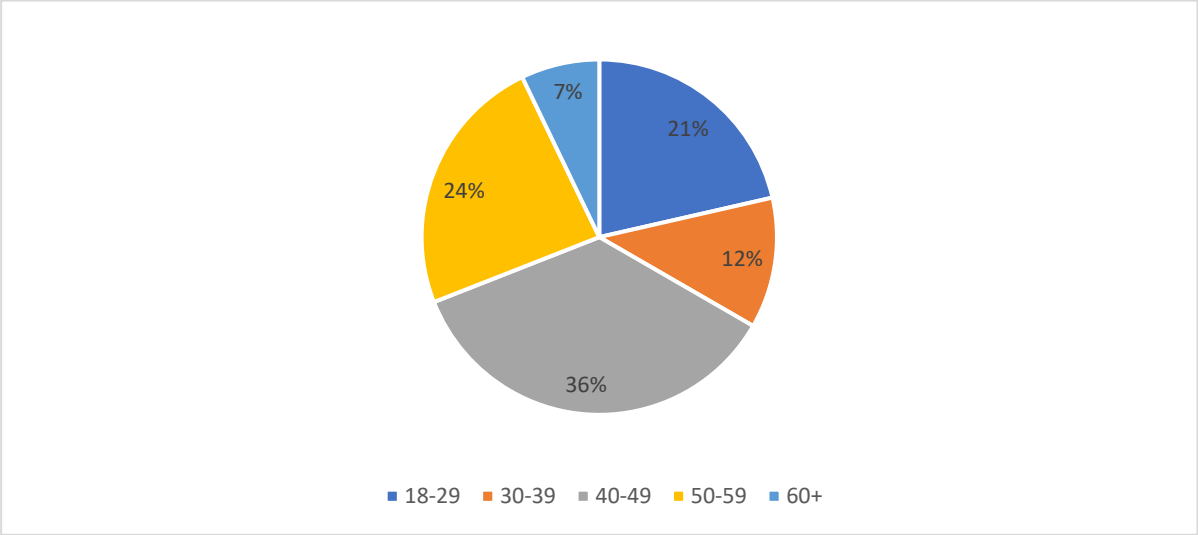

Slika 3. Prikaz pacijenata prema dobi

Izvor: Izrada autora

Kod medicinskih sestara /medicinskih tehničara najveći je udio ispitanika u dobnoj skupini 40-49 (36%). Nakon toga u dobnoj skupini 50-59 (24%), 18-29 (21%), 30-39 (12%), a najmanje u dobnoj skupini 60+ (7%). (Slika 4.).

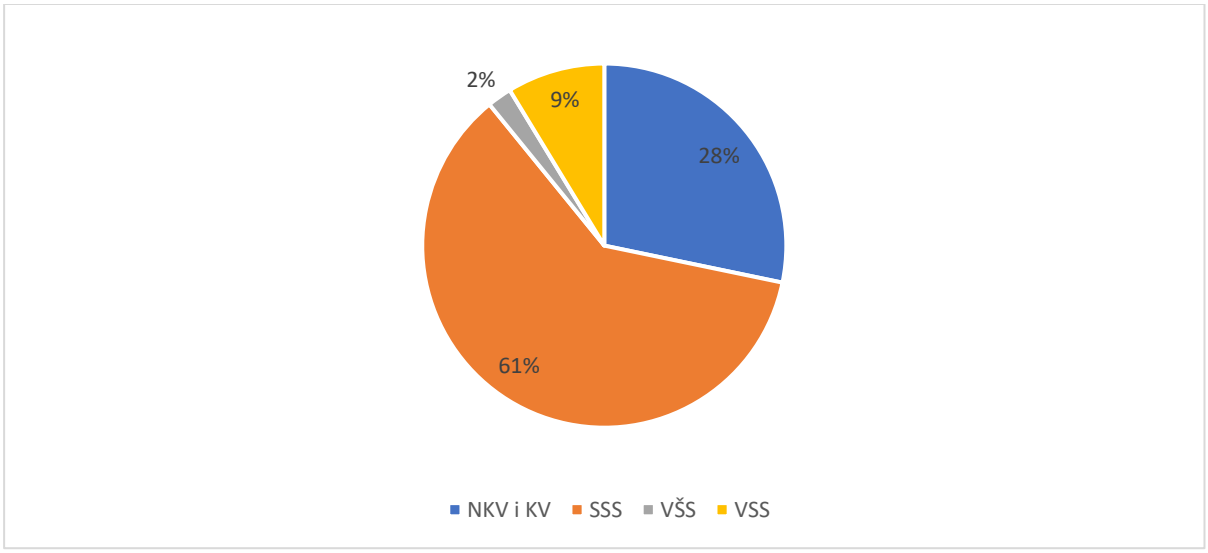
Medijan dobi medicinskih sestara/medicinskih tehničara iznosi 45 godina.

Slika 4. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema dobi

Izvor: Izrada autora

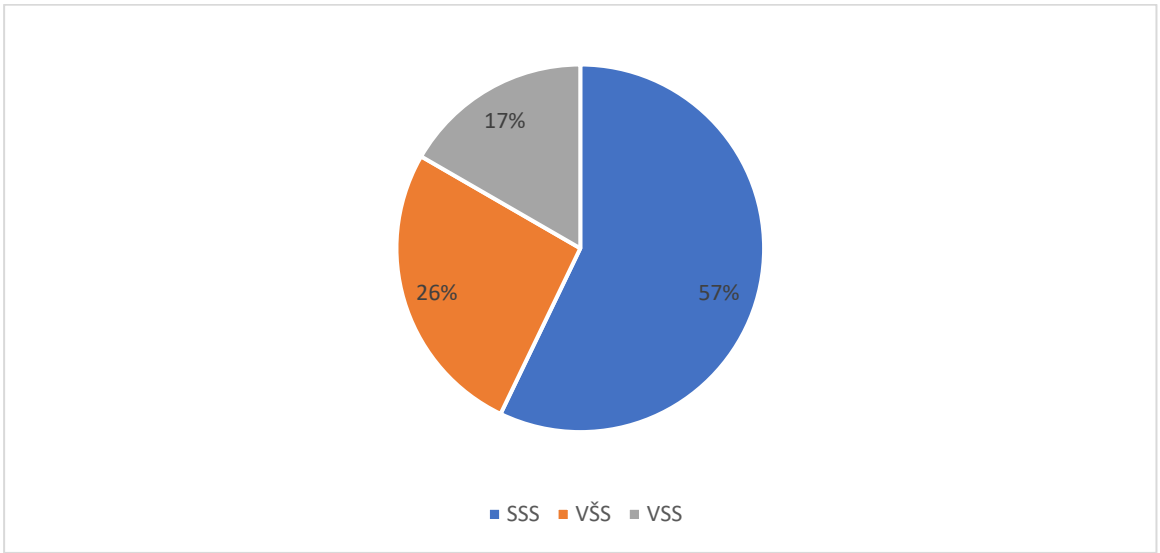
S obzirom na stručnu spremu, najveći broja pacijenata ima srednju stručnu spremu SSS (61%), zatim slijede niskokvalificirani radnici – NKV i kvalificirani radnici KV (28%), visoka stručna sprema- VSS (9%) i viša stručna sprema- VŠS (2%). (Slika 5.).

Slika 5. Prikaz pacijenata prema stručnoj spremi

Izvor: Izrada autora

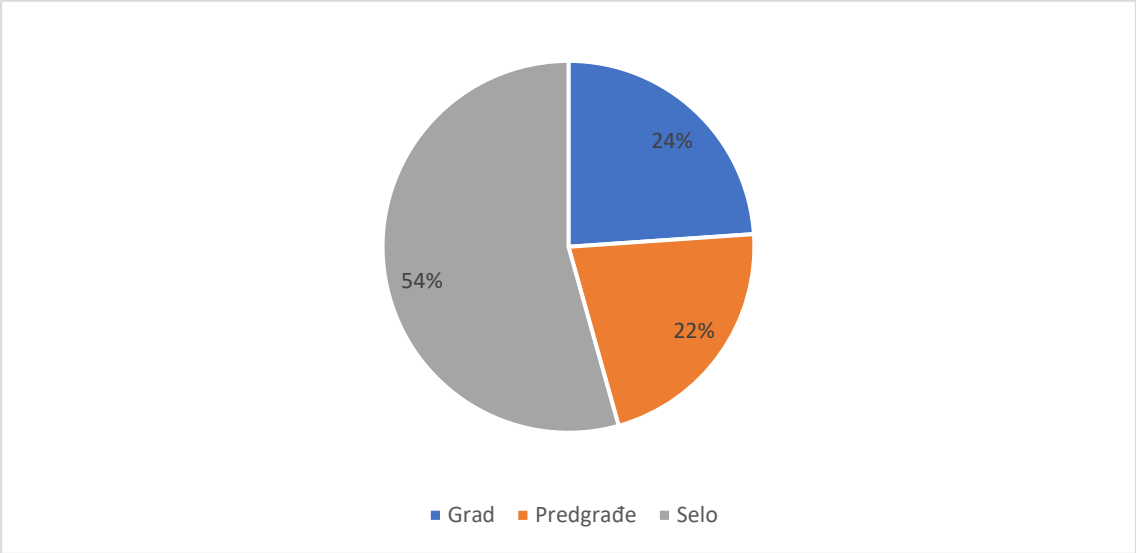
S obzirom na vrstu posla i zanimanja, medicinske sestre/medicinski tehničari podijeljeni su u 3 skupine prema stručnoj spremi: srednja stručna sprema (57%), viša stručna sprema (26%) i visoka stručna sprema (17%). (Slika 6.).

Slika 6. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema stručnoj spremi

Izvor: Izrada autora

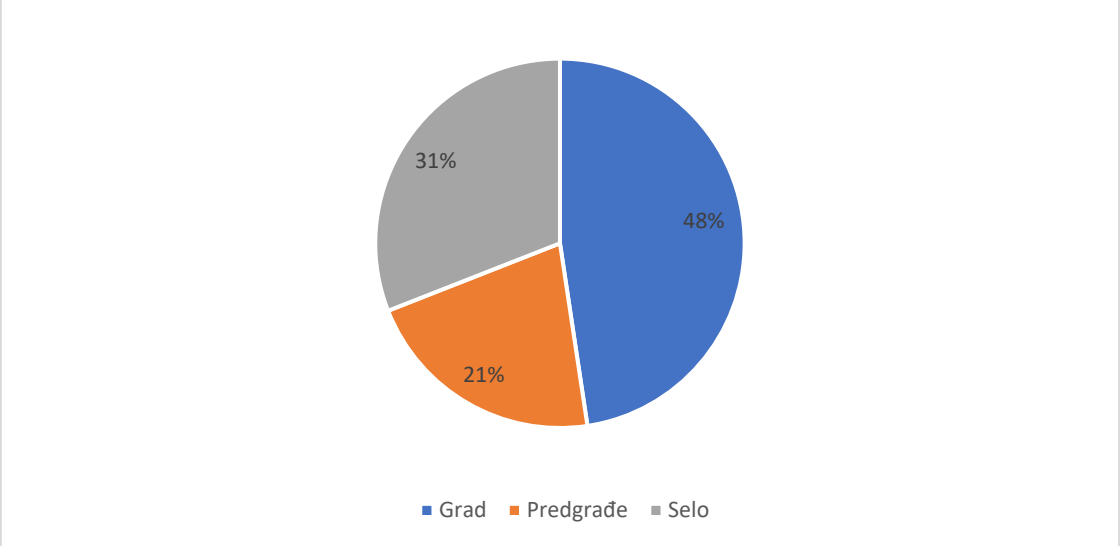
Najviše ispitanih pacijenata dolazi sa sela (54%), dok iz predgrađa (22%) i grada (24%) dolazi podjednak broj pacijenata. (Slika 7.).

Slika 7. Prikaz pacijenata prema mjestu stanovanja

Izvor: Izrada autora

Najveći broj ispitanih medicinskih sestara/medicinskih tehničara živi u gradu (48%), zatim na selu (31%), a najmanje njih živi u predgrađu (21%). (Slika 8.).

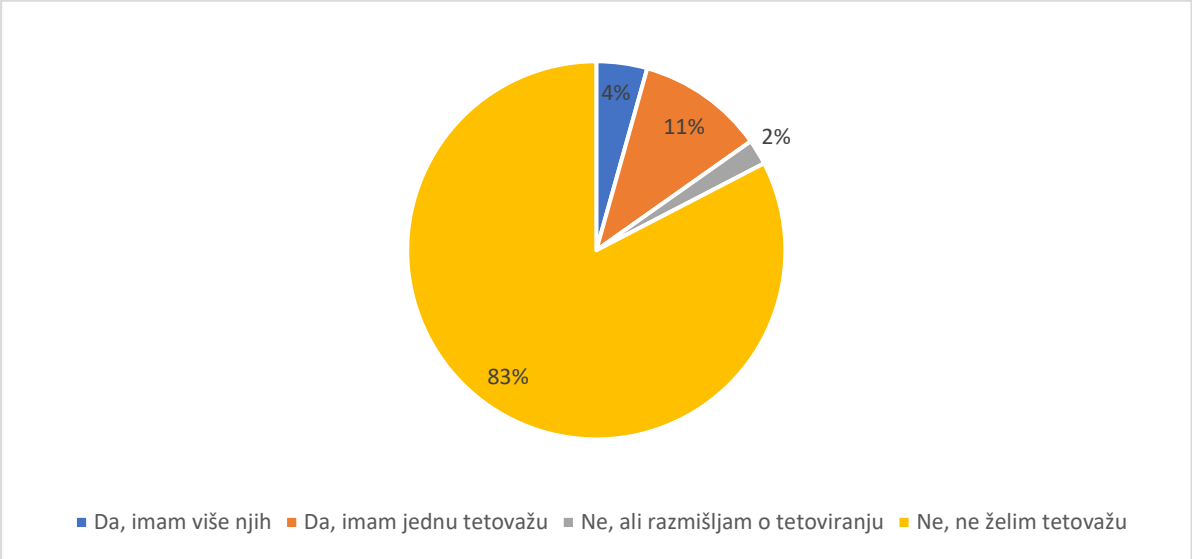

Slika 8. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema mjestu stanovanja

Izvor: Izrada autora

4.2. Mišljenje ispitanika o tetovažama

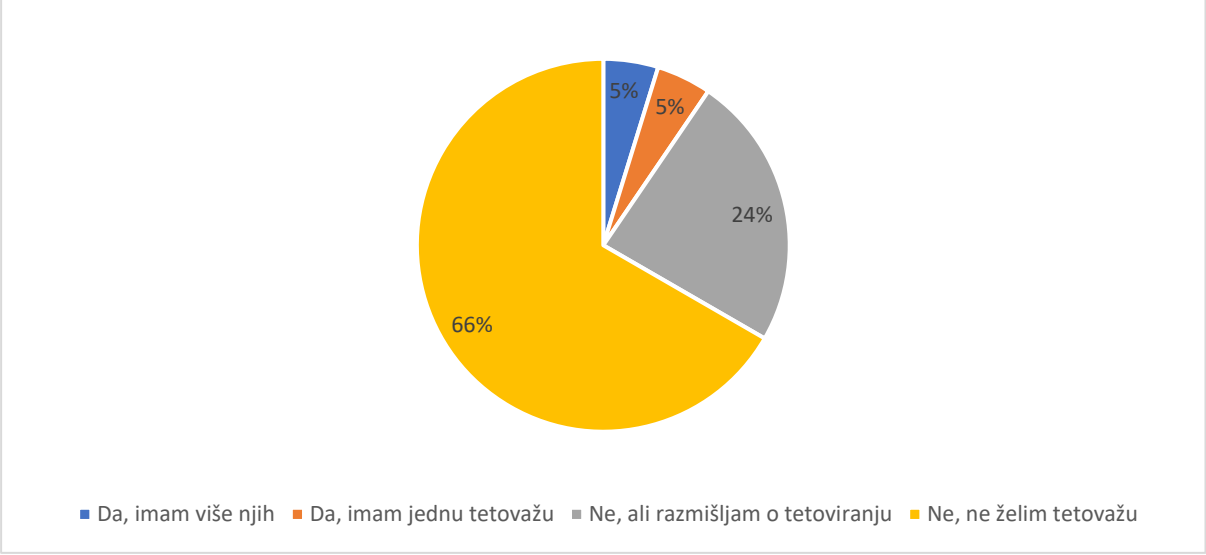
Na pitanje imaju li tetovažu veliki broj pacijenata je odgovorio kako nema i ne želi tetovažu (83%). Samo 2% pacijenata razmišlja o tetoviranju. 15% pacijenata ima tetovažu (11% ima jednu tetovažu, a 4% više od jedne tetovaže). (Slika 9.).

Slika 9. Prikaz pacijenata s obzirom na tetovažu

Izvor: Izrada autora

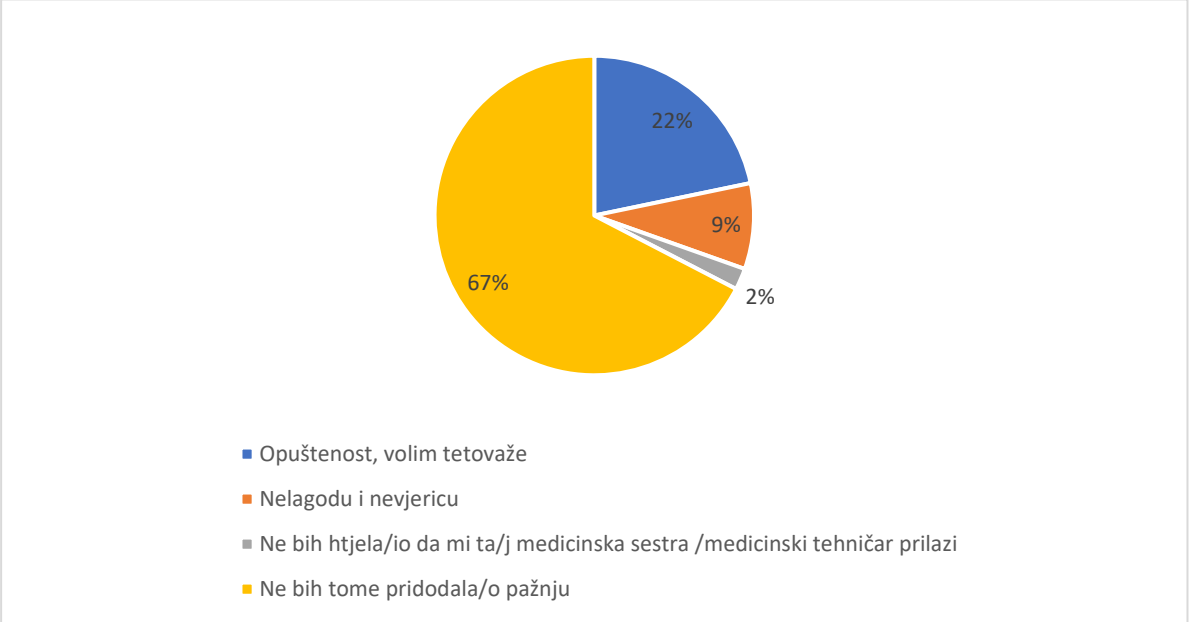
Na pitanje imaju li tetovažu najveći broj medicinskih sestara/medicinskih tehničara je odgovorio kako nema i ne želi tetovažu (66%). Oko četvrtine njih razmišlja o tetoviranju (24%). Samo 10% medicinskih sestara/medicinskih tehničara ima tetovažu (5% ima jednu tetovažu, a 5% više od jedne tetovaže). (Slika 10.).

Slika 10. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara s obzirom na tetovaže

Izvor: Izrada autora

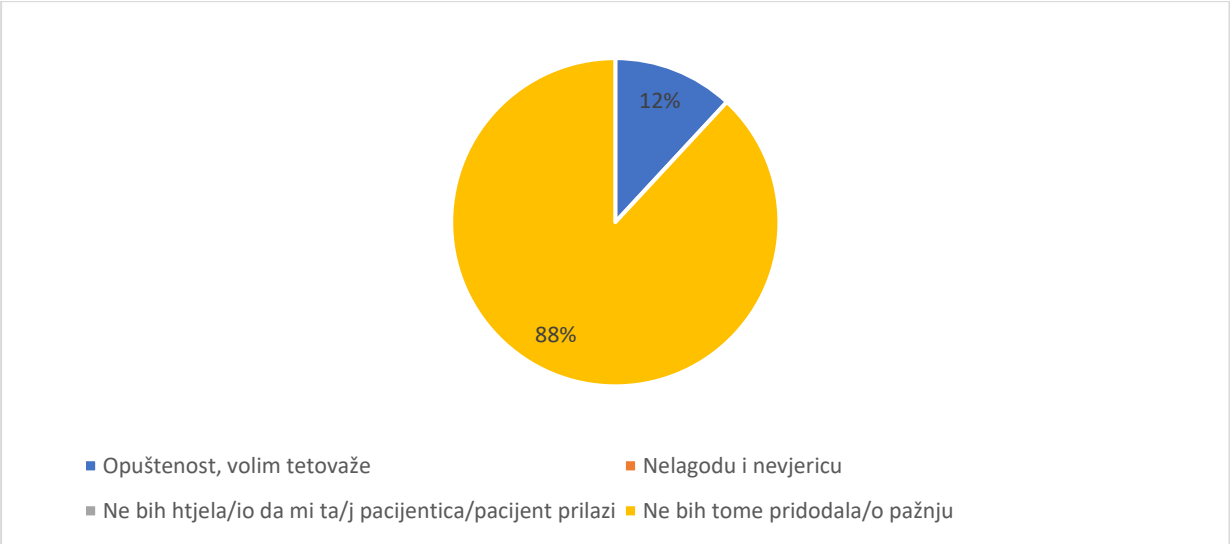
Najveći broj pacijenata, njih dvije trećine, ne pridaje pažnju tome imaju li tetovažu medicinske sestre/medicinski tehničari koji o njima brinu (67%). Njih više od petine osjeća opuštenost po tom pitanju (22%). Samo manji dio pacijenata ima negativne osjećaje prema tetoviranim medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima. Njih 9% osjećalo bi nelagodu ili nevjericu, a 2% ne bih htjelo da im ta/taj medicinska sestra/medicinski tehničar prilazi. (Slika 11.).

Slika 11. Prikaz pacijenata s obzirom na osjećaje prema tetoviranim medicinskim sestrama/ medicinskim tehničarima

Izvor: Izrada autora

Kod ispitanih medicinskih sestara/medicinskih tehničara nitko od ispitanika nije izjavio kako bi imali negativne osjećaje prema tetoviranim pacijentima. Sve/i ispitane/i medicinske sestre/ medicinski tehničari osjećaju po tom pitanju ili opuštenost (12%) ili ne bi tome pridavali pažnju (88%). (Slika 12.).

Slika 12. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara s obzirom na osjećaje prema tetoviranim pacijentima

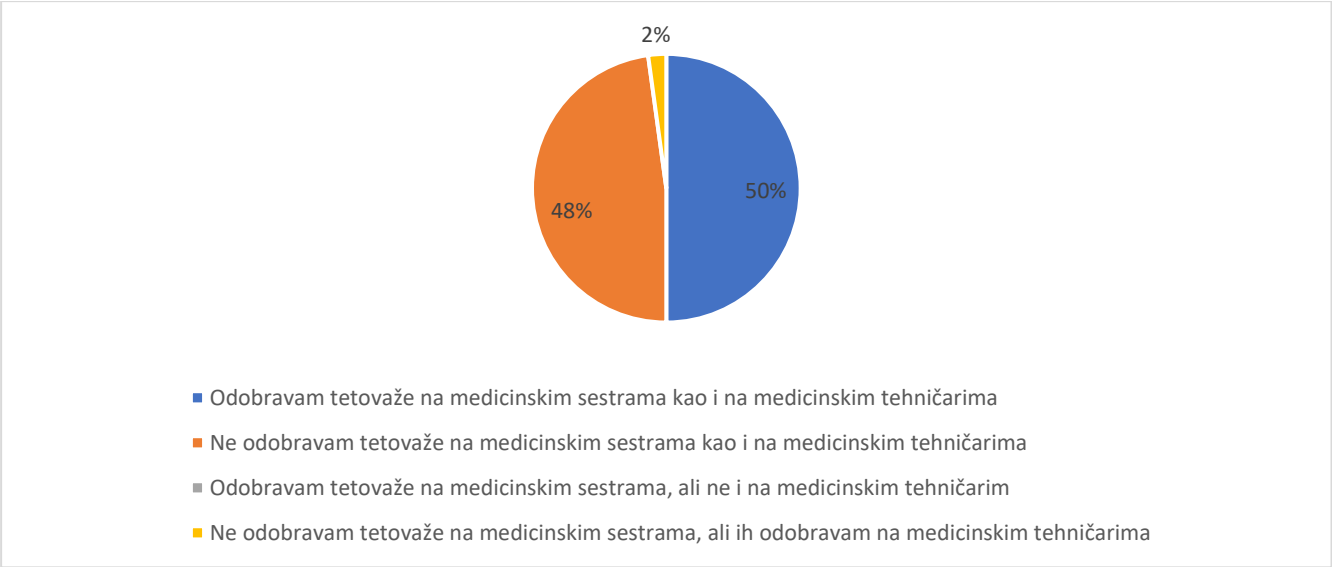
Izvor: Izrada autora

Odgovore na pitanja „Kada bi se o meni brinula/o medicinska sestra/medicinski tehničar koji ima tetovažu osjećala/o bih…“ i „Kada bih se brinula/o tetoviranom pacijentu osjećala/o bih…“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara / medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 7,05 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 7,815 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

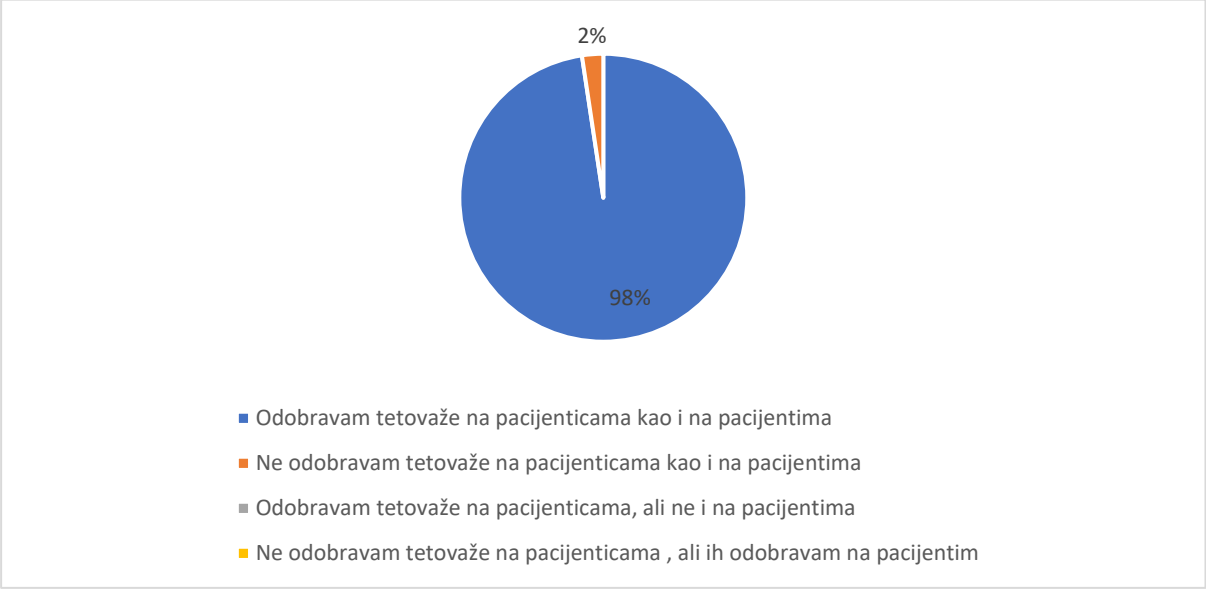
Na pitanje imaju li jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima, gotovo svi ispitanici su podijeljeni u dvije skupine: ili odobravaju tetovaže na medicinskim sestrama kao i na medicinskim tehničarima (50%) ili ne odobravaju tetovaže na medicinskim sestrama kao i na medicinskim tehničarima (48%). Samo 2% ispitanika ne odobrava tetovaže na medicinskim sestrama, ali ih odobrava na medicinskim tehničarima. (Slika 13.).

Slika 13. Prikaz mišljenja pacijenata o vidljivim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima

Izvor: Izrada autora

Što se tiče mišljenja medicinskih sestara o vidljivim tetovažama na pacijentima, velika većina, njih 98%, odobrava tetovaže na pacijenticama kao i na pacijentima. Samo 2% ispitanih medicinskih sestara/medicinskih tehničara ne odobrava tetovaže na pacijenticama kao ni na pacijentima. (Slika 14.).

Slika 14. Prikaz mišljenja medicinskih sestara/medicinskih tehničara o vidljivim tetovažama na pacijentima

Izvor: Izrada autora

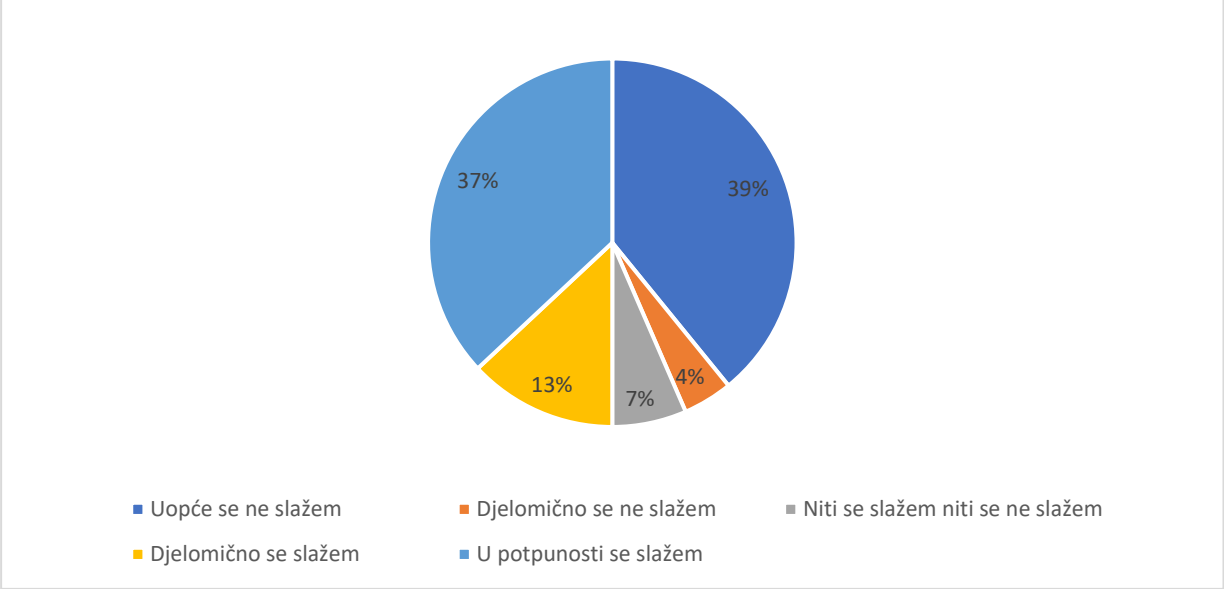
Odgovore na pitanja „Imam jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima…“ i „Imam jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na pacijenticama i pacijentima …“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 25,10 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 7,815 dolazimo do zaključka kako postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se prihvaća.

4.3. Stavovi ispitanika o tetovažama

S tvrdnjom „Tetovaže odražavaju ukus i karakter medicinske sestre/tehničara“ podjednak broj pacijenata se u potpunosti slaže (37%) i u potpunosti se ne slaže (39%) što pokazuje podijeljenost mišljenja za navedenu tvrdnju. 13% pacijenata se djelomično slaže, a manji dio njih se niti slaže niti ne slaže (7%) ili se djelomično ne slaže (4%). (Slika 15.).

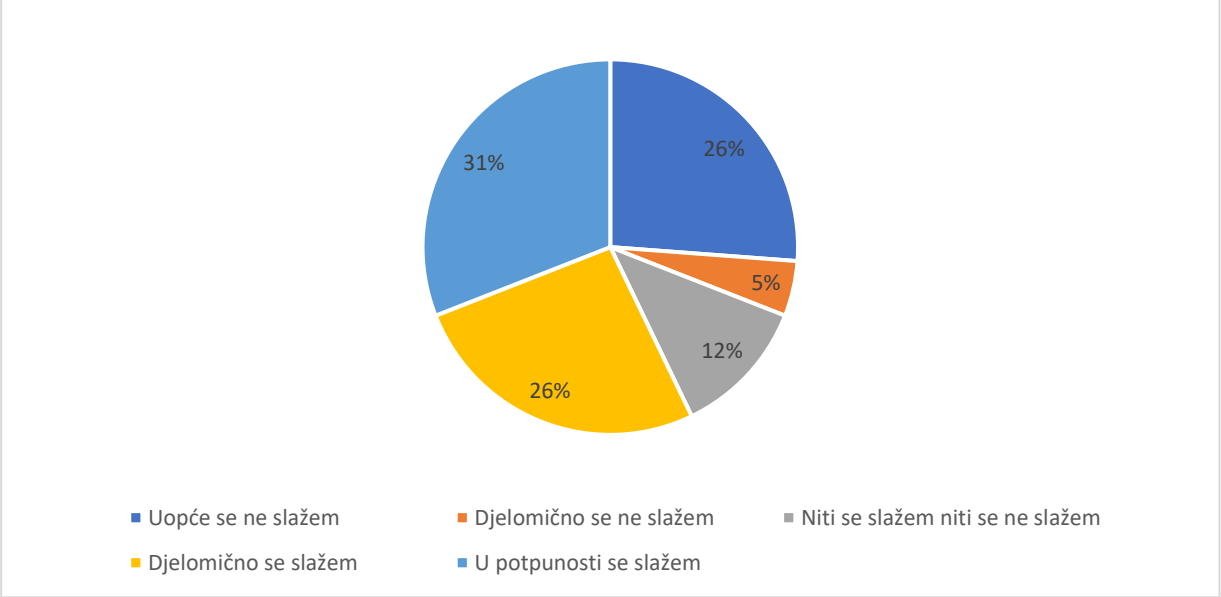

Slika 15. „Tetovaže odražavaju ukus i karakter medicinske sestre/tehničara.“

Izvor: Izrada autora

S tvrdnjom „Tetovaže odražavaju ukus i karakter pacijentice/pacijenta“ većina medicinskih sestara/tehničara se u potpunosti slaže (31%). Podjednak broj njih se djelomično slaže (26%)

ili se uopće ne slaže (26%). Manji broj njih se niti slaže niti ne slaže (12%) ili se djelomično ne slaže (5%). Niže iz grafa vidimo kako su kod ove tvrdnje podijeljena mišljenja. (Slika 16.).

Slika 16. „Tetovaže odražavaju ukus i karakter pacijentice/pacijenta.“

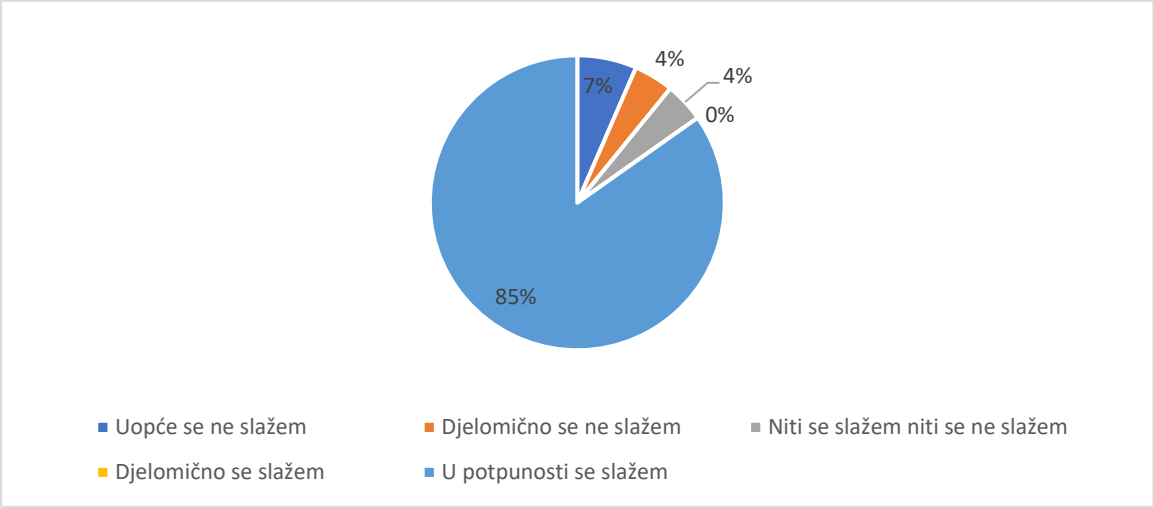
Izvor: Izrada autora

Odgovore na tvrdnju „Tetovaže odražavaju ukus i karakter medicinske sestre/tehničara“ i „Tetovaže odražavaju ukus i karakter pacijentice/pacijenta“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 3,68 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

S tvrdnjom „ S medicinskom sestrom/tehničarom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s medicinskom sestrom/tehničarom bez tetovaže“ većina pacijenata se u potpunosti slaže (85%). Manji dio ispitanika se uopće ne slaže (7%), djelomično se ne slaže (4%) ili se niti slaže niti ne slaže (4%). Nema pacijenata koji se djelomično slažu. (Slika 17.)

Slika 17. „ S medicinskom sestrom/tehničarom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s medicinskom sestrom/tehničarom bez tetovaže.“

Izvor: Izrada autora

S tvrdnjom „S pacijenticom/pacijentom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s pacijenticom/pacijentom bez tetovaže“ se velika većina medicinskih sestara/medicinskih tehničara u potpunosti slaže (95%), manji dio se djelomično slaže (5%), a drugih odgovora na navedenu tvrdnju nije bilo. (Slika 18.).

Slika 18. „S pacijenticom/pacijentom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s pacijenticom/pacijentom bez tetovaže.“

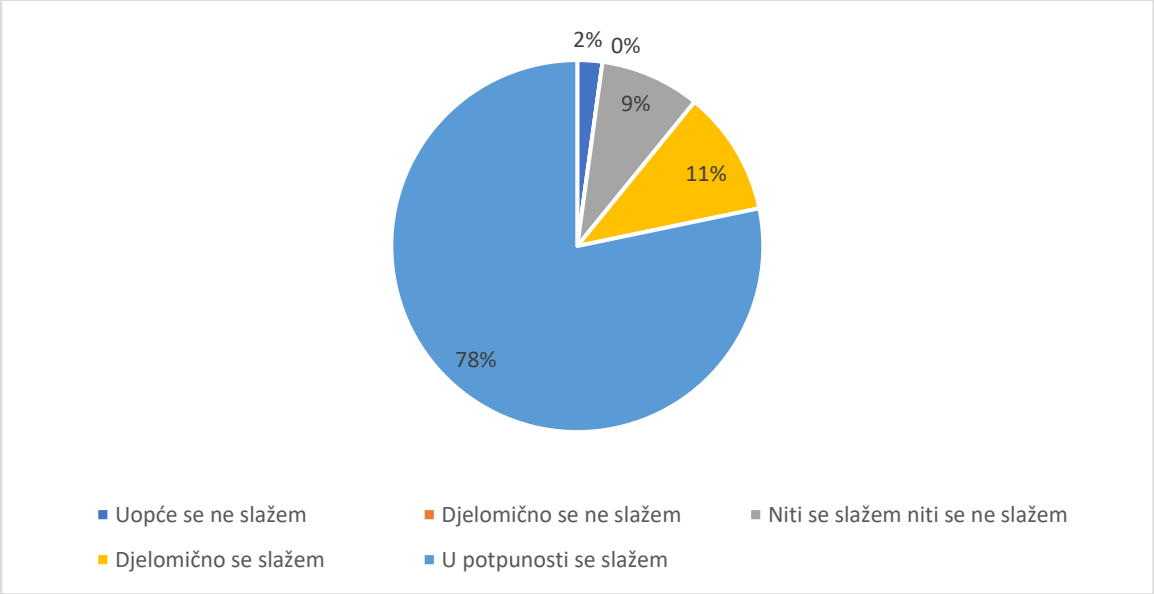
Izvor: Izrada autora

Odgovore na tvrdnju „ S medicinskom sestrom/tehničarom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s medicinskom sestrom/tehničarom bez tetovaže“ i „S pacijenticom/pacijentom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s pacijenticom/pacijentom bez tetovaže.“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 7,02 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

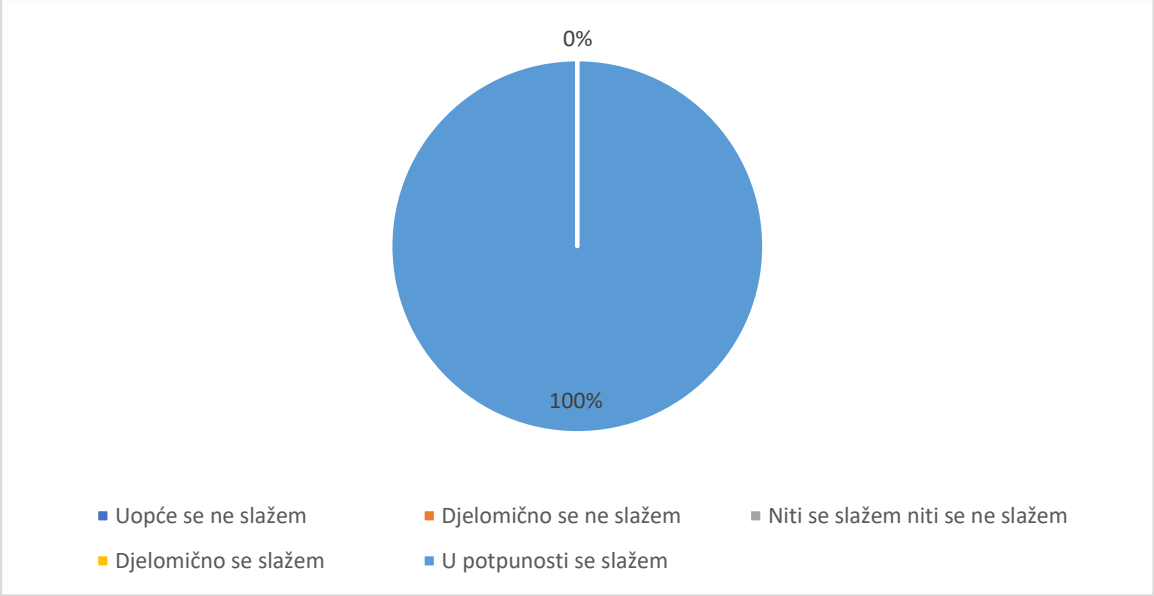
S tvrdnjom „Prema medicinskoj sestri/ tehničaru s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao medicinskoj sestri/tehničaru bez tetovaže“ se većina pacijenata u potpunosti slaže, njih 78%, a njih 11% se djelomično slaže. 9% pacijenata se niti slaže niti ne slaže. Samo 2% pacijenata se uopće ne slaže, a onih koji se djelomično ne slažu nema. (Slika 19.).

Slika 19. „Prema medicinskoj sestri/tehničaru s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao medicinskoj sestri/tehničaru bez tetovaže.“

Izvor: Izrada autora

S tvrdnjom „Prema pacijentici/pacijentu s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao i prema pacijentici/pacijentu bez tetovaže“ se sve ispitane medicinske sestre/medicinski tehničari“ u potpunosti slažu. Drugih odgovora na navedenu tvrdnju nije bilo. (Slika 20.).

Slika 20. „Prema pacijentici/pacijentu s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao i prema pacijentici/pacijentu bez tetovaže.“

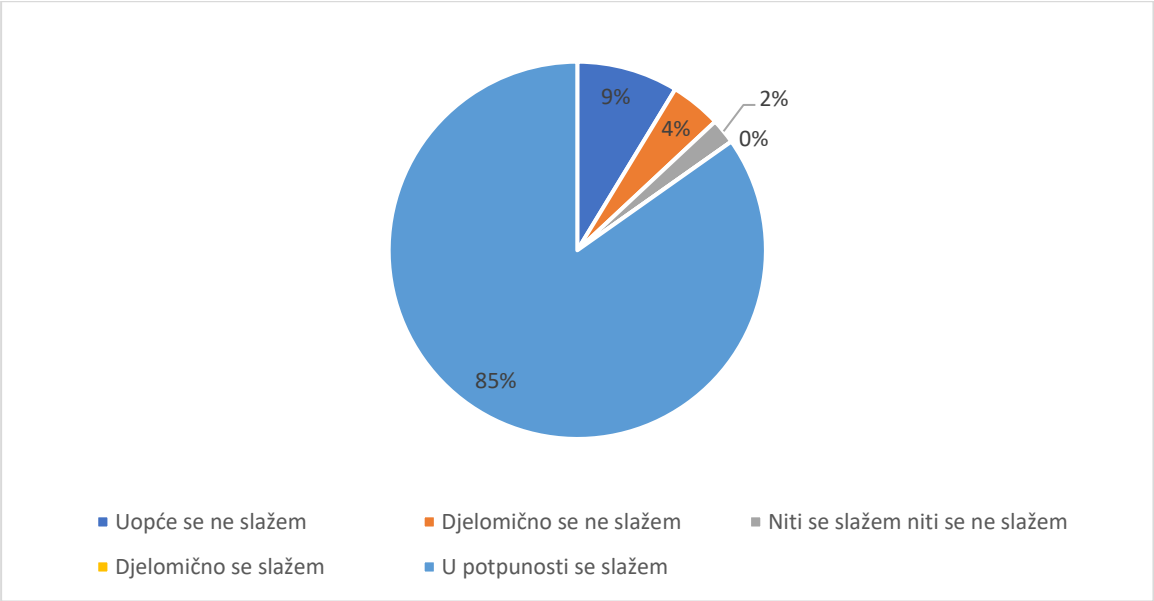
Izvor: Izrada autora

Odgovore na tvrdnju „Prema medicinskoj sestri/tehničaru s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao medicinskoj sestri/tehničaru bez tetovaže“ i „Prema pacijentici/pacijentu s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao i prema pacijentici/pacijentu bez tetovaže“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 8,56 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

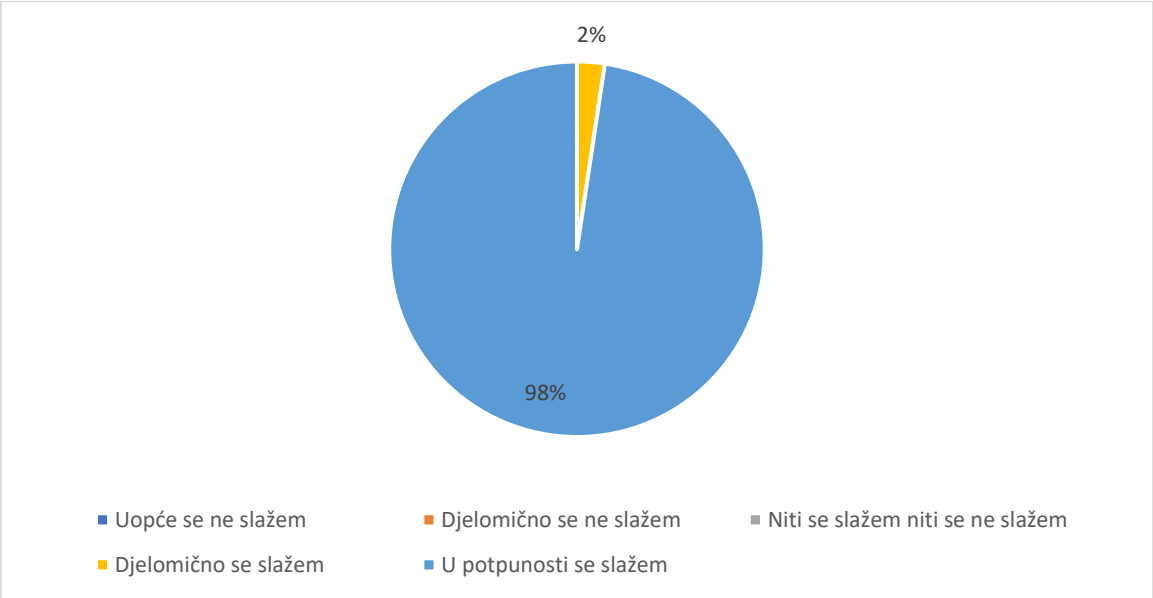
S tvrdnjom „Pored medicinske sestre/tehničara s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored medicinske sestre/tehničara bez tetovaže“ se većina pacijenata u potpunosti slaže (85%), međutim nema pacijenata koji se djelomično slažu. Od pacijenata koji se ne slažu, njih 9% se u potpunosti ne slaže, a 4% se djelomično ne slaže. 2% pacijenata se niti slaže niti ne slaže. (Slika 21.).

Slika 21. „Pored medicinske sestre/tehničara s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored medicinske sestre/tehničara bez tetovaže.“

Izvor: Izrada autora

S tvrdnjom „Pored pacijentice/pacijenta s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored pacijenta/pacijentice bez tetovaže“ gotovo sve ispitane medicinske sestre/medicinski tehničari se slažu, njih 98%. 2% ispitanih se djelomično slaže, a drugih odgovora na tvrdnju nije bilo. (Slika 22.).

Slika 22. „Pored pacijentice/pacijenta s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored pacijenta/pacijentice bez tetovaže.“

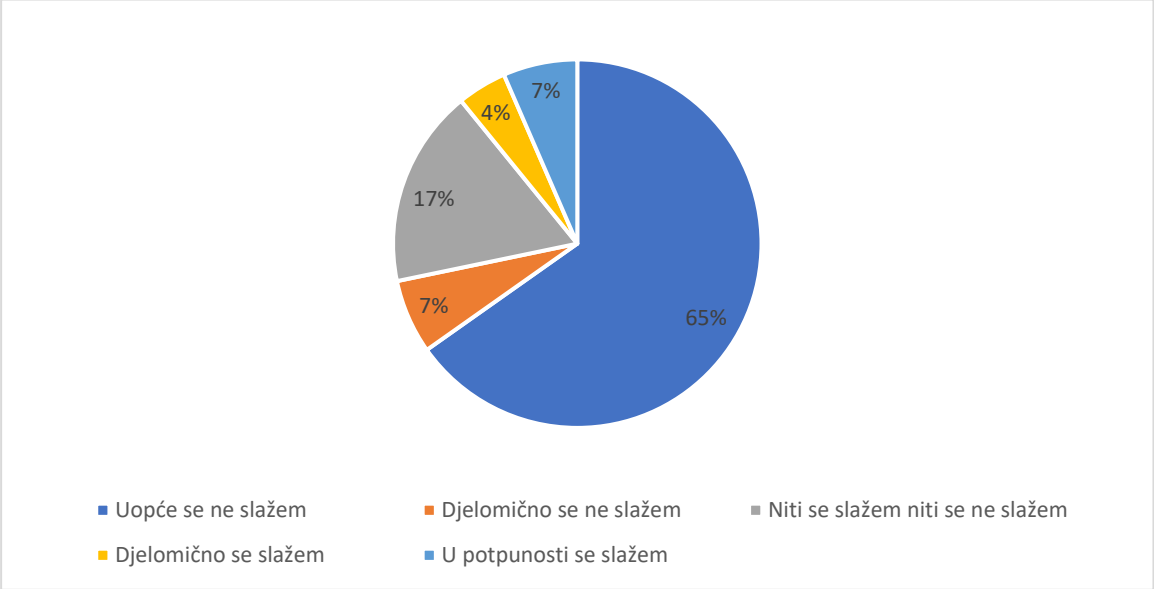
Izvor: Izrada autora

Odgovore na tvrdnju „Pored medicinske sestre/tehničara s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored medicinske sestre/tehničara bez tetovaže“ i „Pored pacijentice/pacijenta s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored pacijenta/pacijentice bez tetovaže“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 5,62 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

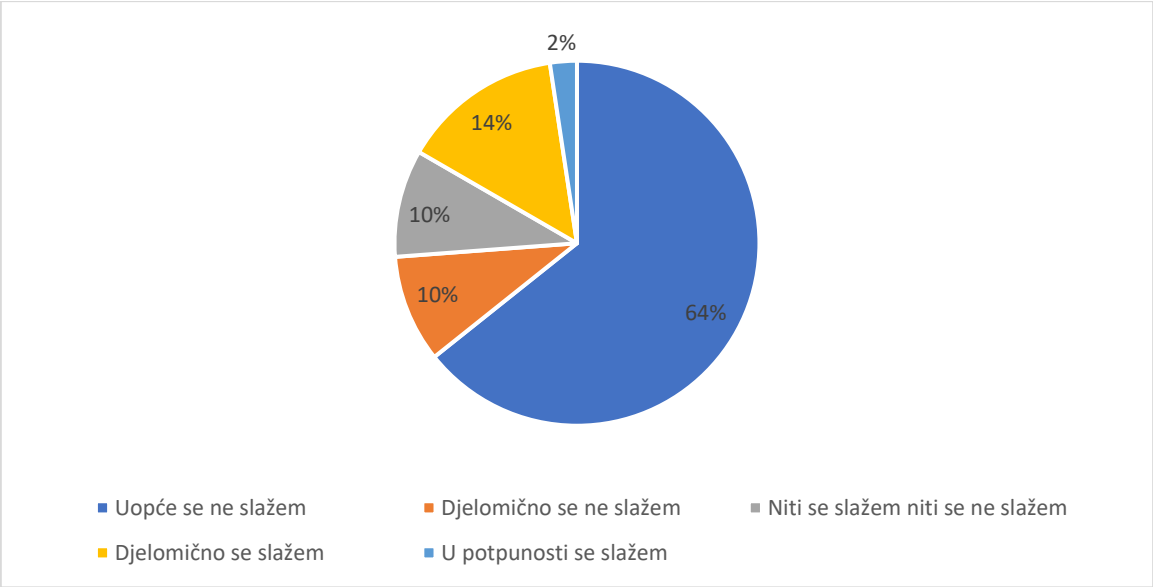
S tvrdnjom „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom impulzivnija/i je od medicinske sestre/tehničara bez tetovaže“ većina ispitanih pacijenata se u potpunosti ne slaže (65%). Sljedeći najčešći odgovor je kako se niti slažu niti ne slažu (17%). Jednak broj je odgovorio kako se djelomično ne slaže (7%) i u potpunosti slaže (7%). Njih 4% odgovorilo je kako se djelomično slaže. (Slika 23.).

Slika 23. „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom impulzivnija/i je od medicinske sestre/ tehničara bez tetovaže.“

Izvor: Izrada autora

S tvrdnjom „Pacijentica/pacijent s tetovažom impulzivnija/i je od pacijentice/ pacijenta bez tetovaže“ većina ispitanih medicinskih sestara/medicinskih tehničara se u potpunosti ne slaže (64%). Sljedeći najčešći odgovor na tvrdnju je kako se djelomično slažu (14%). Jednak broj njih je odgovorio kako se djelomično ne slažu (10%) ili se niti slažu niti ne slažu (10%). Najmanji broj njih odgovorio je kako se u potpunosti slažu (2%). (Slika 24.).

Slika 24. „Pacijentica/pacijent s tetovažom impulzivnija/i je od pacijentice/pacijenta bez tetovaže.“

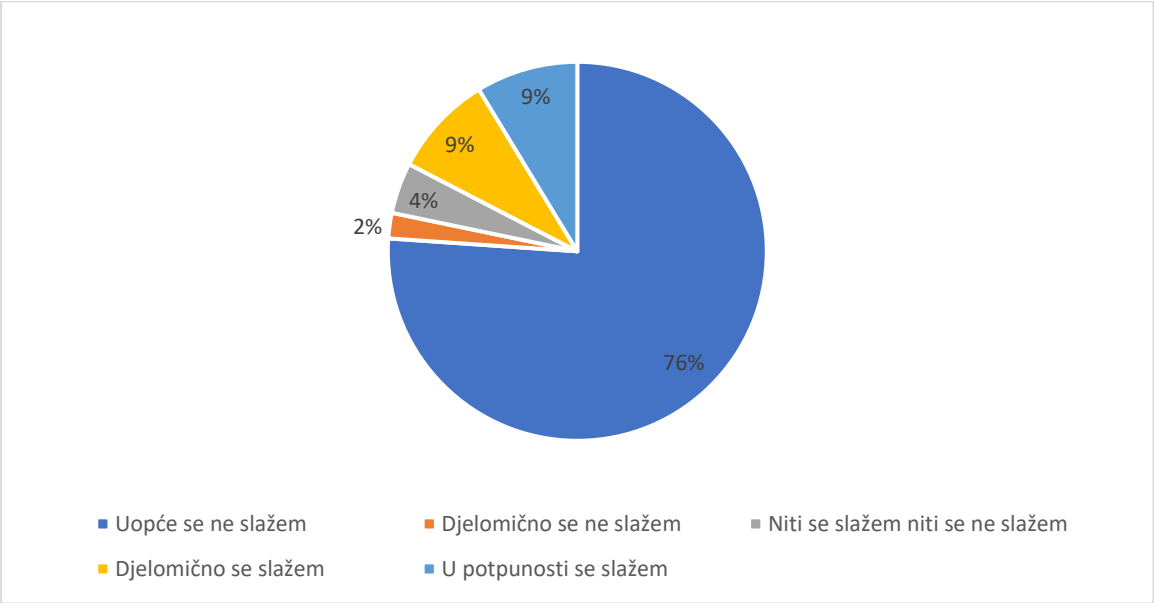
Izvor: Izrada autora

Odgovore na tvrdnju „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom impulzivnija/i je od medicinske sestre/tehničara bez tetovaže.“ i „Pacijentica/pacijent s tetovažom impulzivnija/i je od pacijentice/pacijenta bez tetovaže.“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/ medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 3,74 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

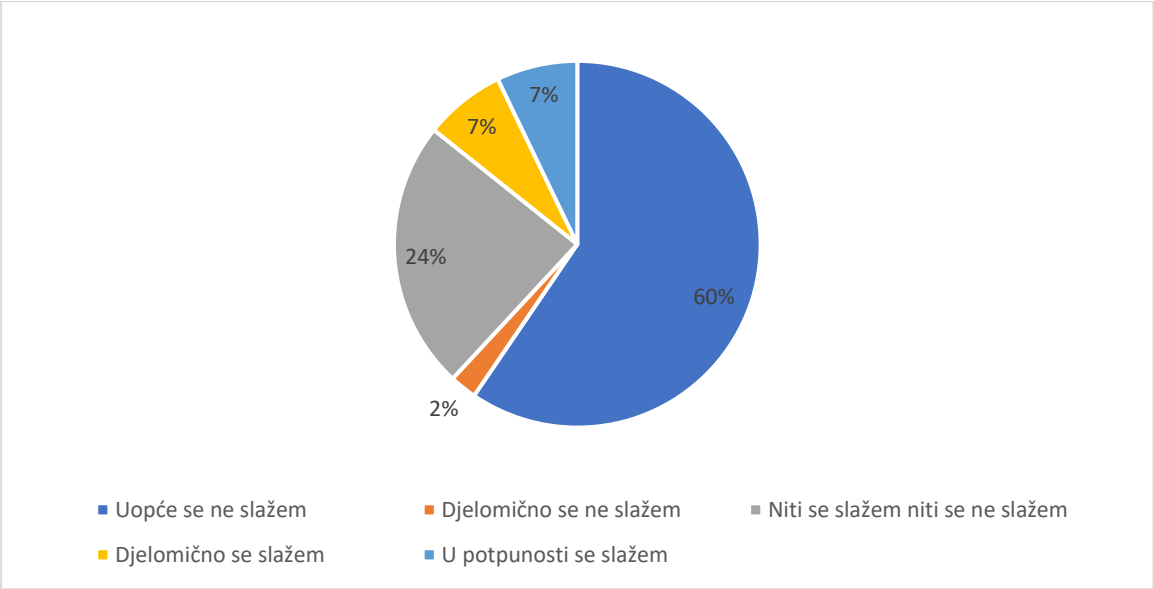
S tvrdnjom „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego medicinska sestra/tehničar bez tetovaže.“ većina ispitanih pacijenata se u potpunosti ne slaže (76%). Jednak broj njih se u potpunosti slaže (9%) i djelomično se slaže (9%). Svega 4% pacijenata odgovorilo je kako se niti slaže niti ne slaže, a njih samo 2% odgovorilo je kako se djelomično ne slaže. (Slika 25.).

Slika 25. „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego medicinska sestra/tehničar bez tetovaže.“

Izvor: Izrada autora

S tvrdnjom „Pacijentica/pacijent s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego pacijentica/pacijent bez tetovaže“ većina ispitanih medicinskih sestara/medicinskih tehničara se uopće ne slaže (60%). Četvrtina ispitanih se niti slaže niti ne slaže (24%). Podjednak broj njih se djelomično slaže (7%) i u potpunosti slaže (7%). Samo 2% njih se djelomično ne slaže s tvrdnjom. (Slika 26.).

Slika 26. „Pacijentica/pacijent s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego pacijentica/pacijent bez tetovaže.“

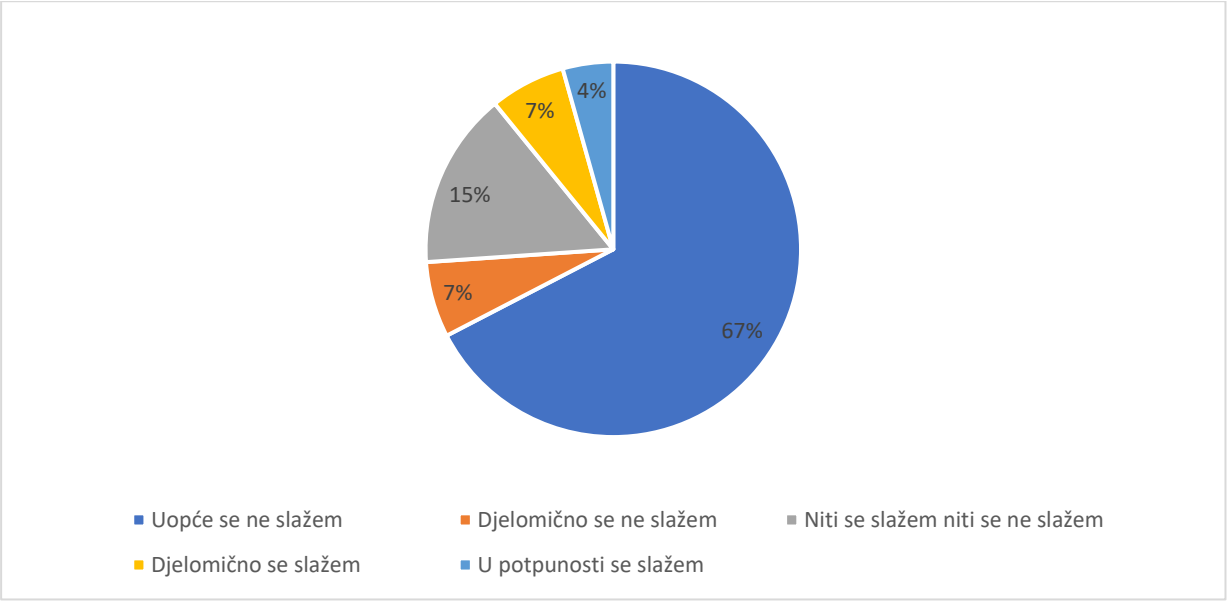
Izvor: Izrada autora

Odgovore na tvrdnju „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego medicinska sestra/tehničar bez tetovaže“ i „Pacijentica/pacijent s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego pacijentica/pacijent bez tetovaže“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara / medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 4,20 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

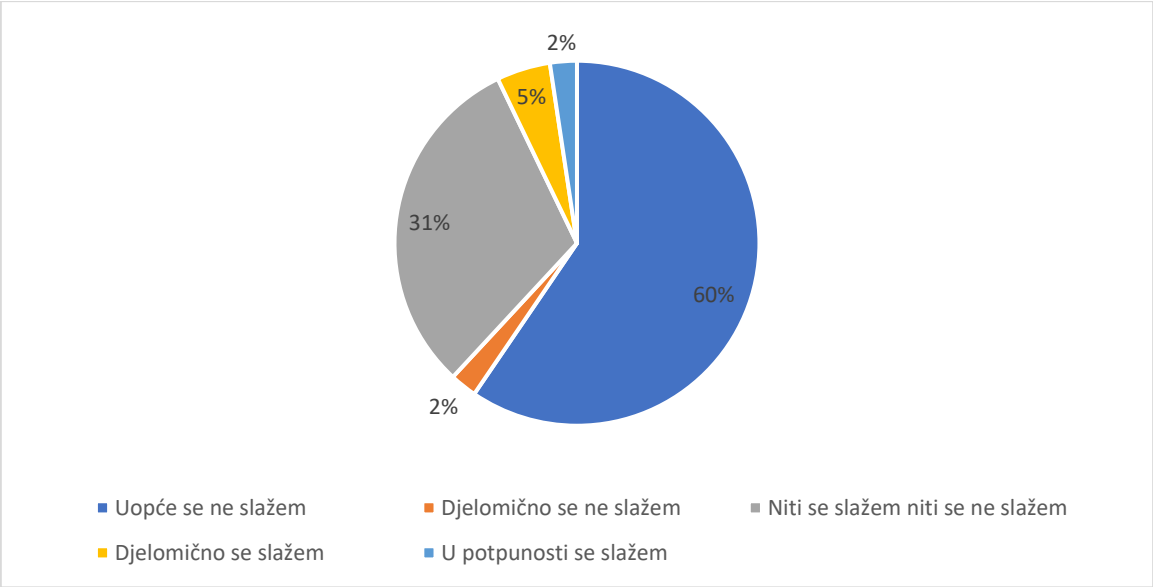
8S tvrdnjom „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od medicinske sestre/ tehničara bez tetovaže“ većina ispitanih pacijenata se uopće na slaže (67%). 15% ispitanih pacijenata se niti slaže niti ne slaže. Jednak broj ispitanih pacijenata se djelomično slaže (7%) i djelomično ne slaže (7%). Samo 4% ispitanih pacijenata se u potpunosti slaže. (Slika 27.).

Slika 27. „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od medicinske sestre/tehničara bez tetovaže.“

Izvor: Izrada autora

S tvrdnjom „Pacijentica/pacijent s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od pacijentice/pacijenta bez tetovaže“ većina ispitanih medicinskih sestara/medicinskih tehničara se uopće ne slaže (60%). Čak trećina ispitanih se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom (31%). 5% ispitanih se djelomično slaže, a po samo 2% ispitanih se djelomično ne slaže ili se u potpunosti slaže. (Slika 28.).

Slika 28. „Pacijentica/pacijent s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od pacijentice/ pacijenta bez tetovaže.“

Izvor: Izrada autora

Odgovore na tvrdnju „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od medicinske sestre/tehničara bez tetovaže“ i „Pacijentica/pacijent s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od pacijentice/pacijenta bez tetovaže“ analizirati ćemo pomoću Hi kvadrata gdje ćemo testirati postoji li statistički značajna razlika između dobivenih odgovora pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara i slučajno raspoređenih odgovora.

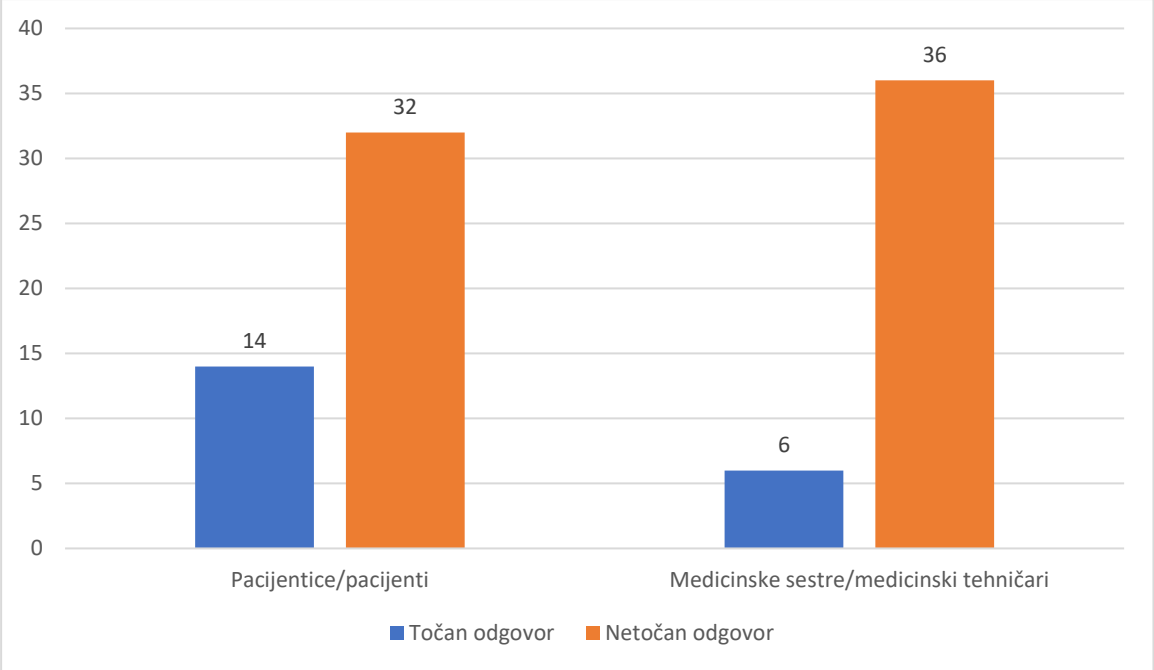
Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u mišljenjima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 1,83 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se odbacuje.

4.4. Ispitivanje poznavanja teorije o tetovažama

Ispitanici su odgovarali na 6 tvrdnji vezano za tetovaže. Na tvrdnje su odgovarali odgovorima TOČNO-NETOČNO. Na grafikonima u nastavku prikazano je jesu li ispitanici na navedene tvrdnje dali ispravan (točan) ili krivi (netočan) odgovor.

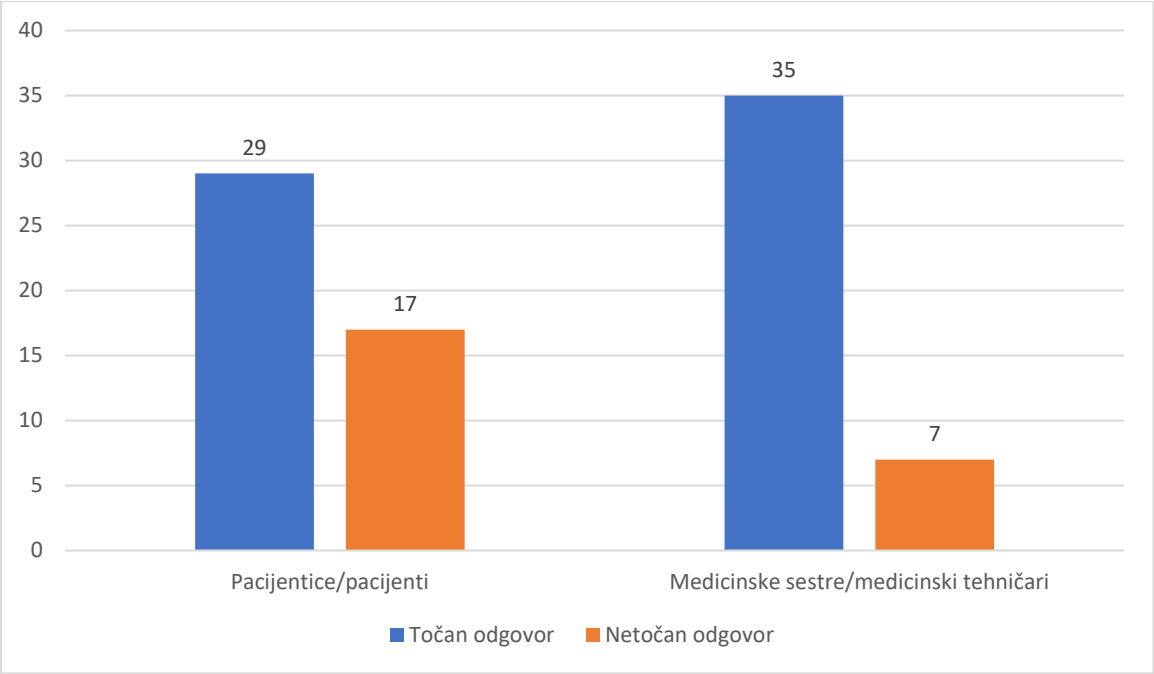
Na prvu tvrdnju „Tetoviranje se kroz povijest koristilo u svrhu otklanjanja boli“ više je bilo ispravnih odgovora među pacijentima (30%) nego među medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima (14%). U obje skupine ispitanika, većina je dala krivi odgovor tj. NETOČNO. Točan odgovor je – TOČNO. (Slika 29.).

Slika 29. „Tetoviranje se kroz povijest koristilo u svrhu otklanjanja boli.“

Izvor: Izrada autora

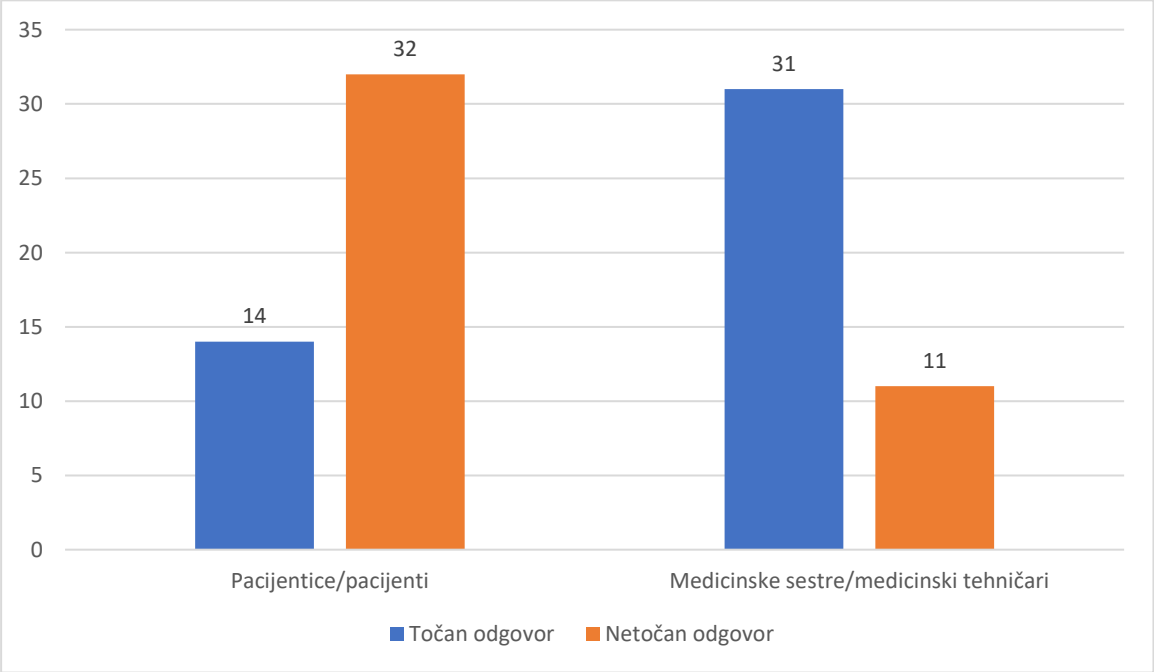
Na drugu tvrdnju „Tetoviranje se danas ne koristi za postupke vezane uz medicinu“ većina ispitanih pacijenata dala je ispravan odgovor na pitanje – TOČNO – njih 63%. Više ispravnih odgovora bilo je među medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima, ispravan odgovor zaokružilo je njih 83%. (Slika 30.).

Slika 30. „Tetoviranje se danas ne koristi za postupke vezane uz medicinu.“

Izvor: Izrada autora

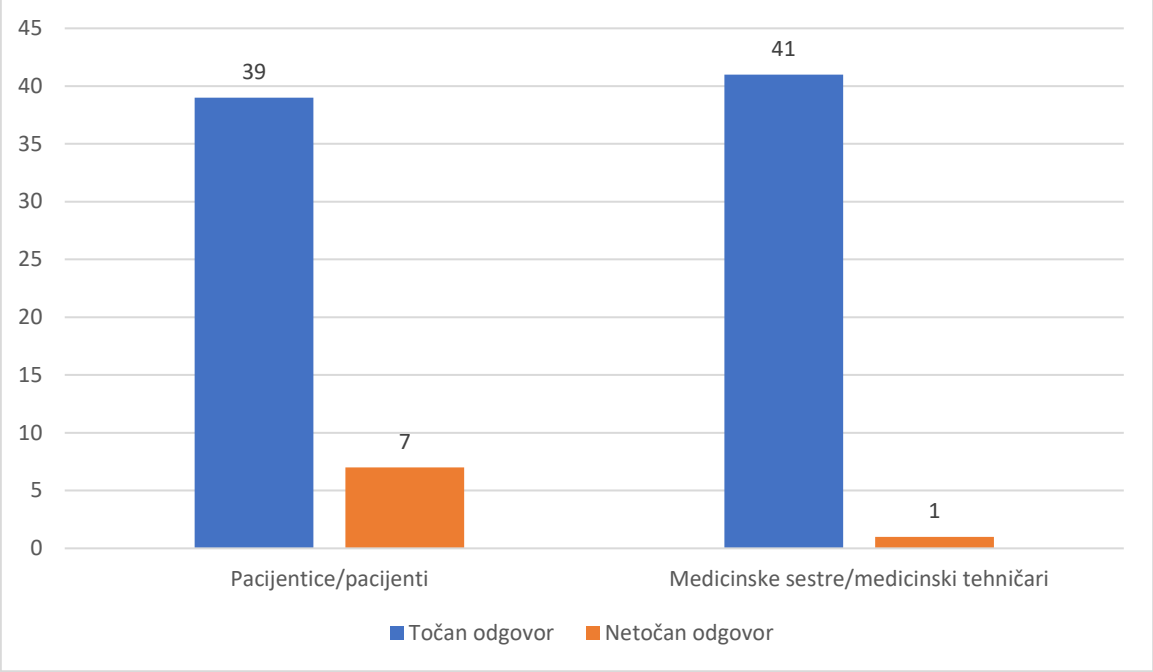
Za tvrdnju „Tetovirati se ne bi smjeli oboljeli od epilepsije i tetanusa“ ispravan odgovor je bilo NETOČNO. Većina ispitanika je dala krivi odgovor, njih 70%. Međutim, većina medicinskih sestara/medicinskih tehničara je dala točan odgovor, njih 74%. (Slika 31.).

Slika 31. „Tetovirati se ne bi smjeli oboljeli od epilepsije i tetanusa.“

Izvor: Izrada autora

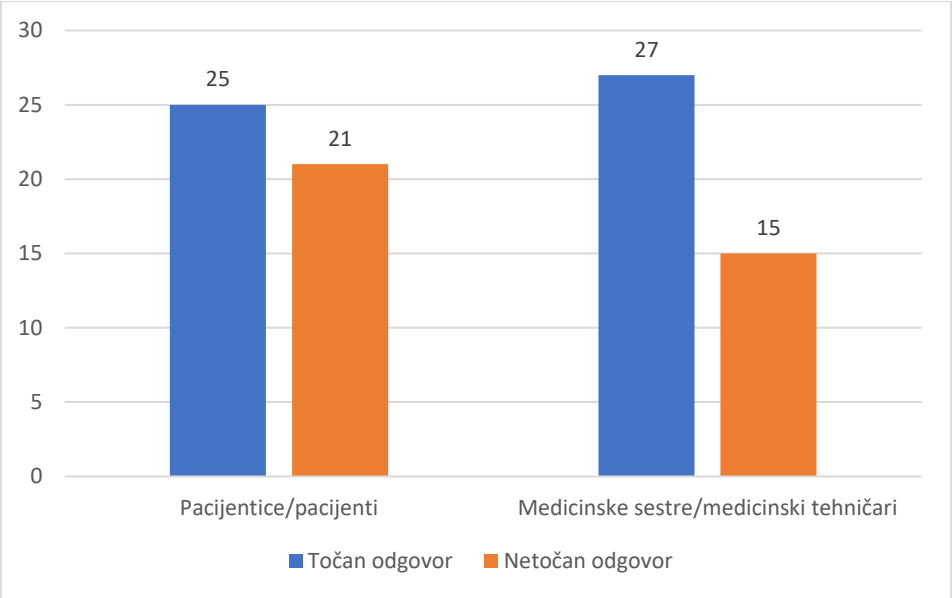
Na tvrdnju „Moguće nuspojave tetoviranja su tetanus, HIV virus, hepatitis i herpes“ većina ispitanika dala je ispravan odgovor – TOČNO. 85% pacijenata odgovorilo je točno te 97% medicinskih sestara/medicinskih tehničara. (Slika 32.).

Slika 32. „Moguće nuspojave tetoviranja su tetanus, HIV virus, hepatitis i herpes.“

Izvor: Izrada autora

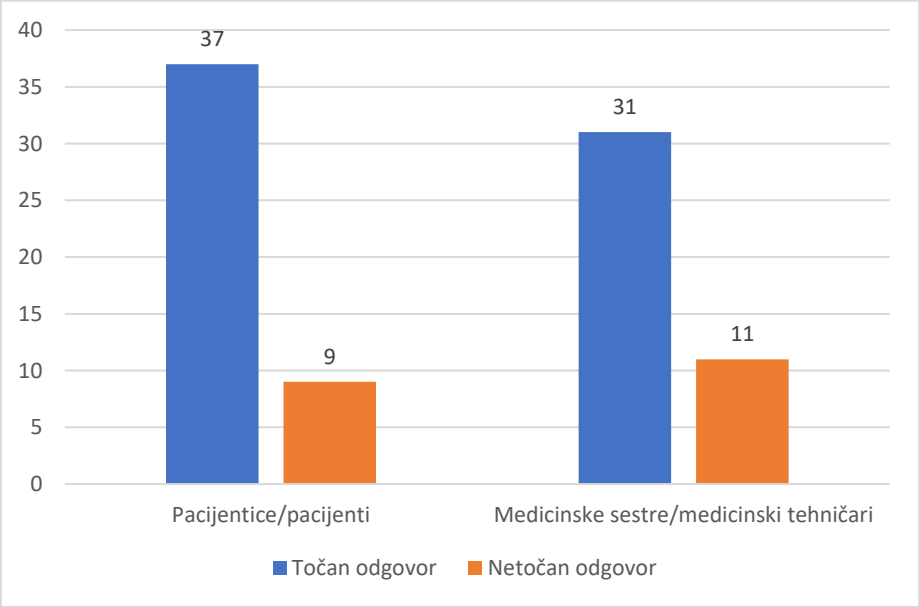
Na tvrdnju „Tetovaže mogu uzrokovati određene poteškoće prilikom određenih medicinsko-dijagnostičkih postupaka“ većina ispitanika je dala ispravan odgovor – TOČNO. Na navedenu tvrdnju točno je odgovorilo 54% pacijenata te 64% medicinskih sestara/medicinskih tehničara. (Slika 33.).

Slika 33. „Tetovaže mogu uzrokovati određene poteškoće prilikom određenih medicinsko-dijagnostičkih postupaka.“

Izvor: Izrada autora

Na tvrdnju „Tetovirane osobe mogu biti dobrovoljni darivatelji krvi“ većina ispitanika je dala ispravan odgovor – TOČNO. Na navedenu tvrdnju točno je odgovorilo 80% pacijenata te 74% medicinskih sestara/medicinskih tehničara. (Slika 34.).

Slika 34. „Tetovirane osobe mogu biti dobrovoljni darivatelji krvi.“

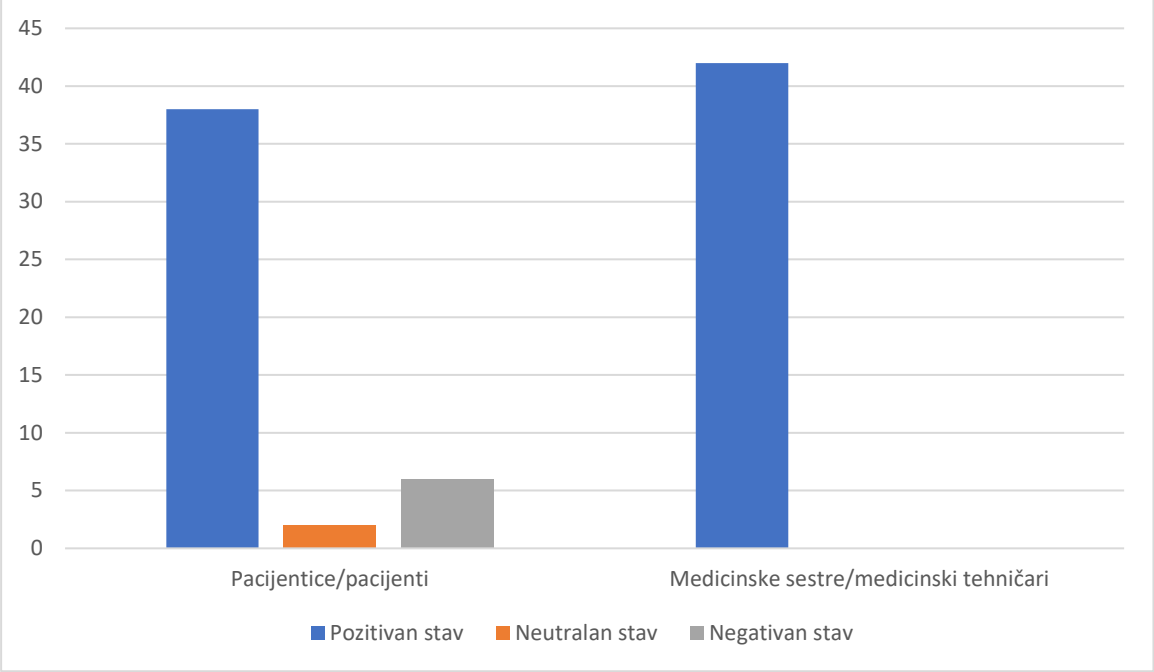
Izvor: Izrada autora

4.5. Testiranje hipoteza

Za testiranje hipoteza u analizu su uzete sljedeće tvrdnje kao najbolji pokazatelji stava ispitanika o vidljivim tjelesnim tetovažama:

- „Kada bih se brinula/o tetoviranom pacijentu osjećala/o bih“ i „Kada bi se o meni brinula/o medicinska sestra/medicinski tehničar koji ima tetovažu osjećao/la bih“. Odgovor a) Opuštenost, volim tetovaže promatran je kao pozitivan stav. Odgovori b) Nelagodu i nevjericu te c) Ne bih htjela/io da mi ta/j pacijentica/pacijent prilazi i c) Ne bih htio/la da mi ta/j medicinska sestra/medicinski tehničar prilazi promatrani su kao negativan stav, a odgovor d) Ne bih tome pridodala/o pažnju kao neutralan stav.
- „Imam jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na pacijenticama i pacijentima.“ i „Imam jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima.“ Odgovor a) Odobravam tetovaže na pacijenticama kao i na pacijentima i a) Odobravam tetovaže na medicinskim sestrama kao i na medicinskim tehničarima promatran je kao pozitivan stav, a svi ostali odgovori kao negativan stav.
- „S pacijenticom/pacijentom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s pacijenticom/pacijentom bez tetovaže.“ i „S medicinskom sestrom/medicinskim tehničarom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s medicinskom sestrom/medicinskim tehničarom bez tetovaže.“ Odgovori 1 i 2 promatrani su kao negativan stav, odgovor 3 kao neutralan stav, a odgovori 4 i 5 kao pozitivan stav.
- „Prema pacijentici/pacijentu s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao i prema pacijentici/pacijentu bez tetovaže.“ i „Prema medicinskoj sestri/tehničaru s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao medicinskoj sestri/tehničaru bez tetovaže.“ Odgovori 1 i 2 promatrani su kao negativan stav, odgovor 3 kao neutralan stav, a odgovori 4 i 5 kao pozitivan stav.
- „Pored pacijentice/pacijenta s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored pacijenta/pacijentice bez tetovaže.“ i „Pored medicinske sestre/tehničara s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored medicinske sestre/tehničara bez tetovaže.“ Odgovori 1 i 2 promatrani su kao negativan stav, odgovor 3 kao neutralan stav, a odgovori 4 i 5 kao pozitivan stav.

Testiranje hipoteze 1: Medicinske sestre/medicinski tehničari imaju pozitivniji stav prema pacijentima s tetovažom od pacijenata prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom.

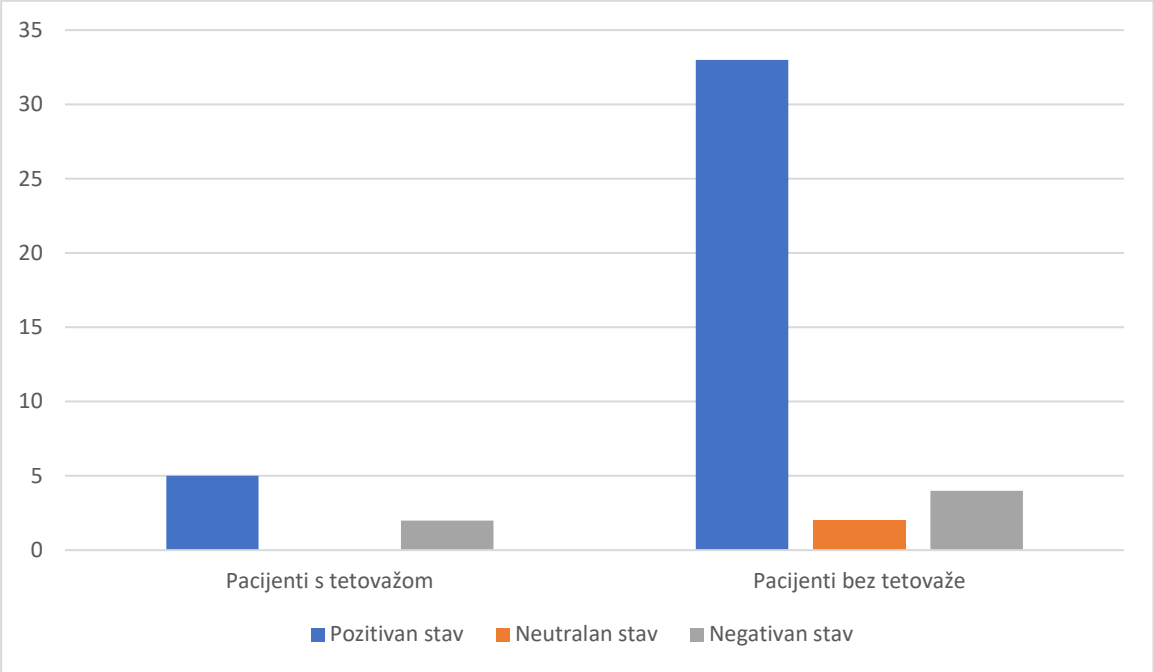
Slika 35. Usporedba stavova pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara

Izvor: Izrada autora

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima tj. pacijenticama/pacijentima s tetovažom na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 6,21 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 5,992 dolazimo do zaključka kako postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Nulta hipoteza se prihvaća.

Testiranje hipoteze 2: Pacijenti s jednom ili više tetovaža imaju pozitivniji stav prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom od pacijenata koji nemaju tetovažu.

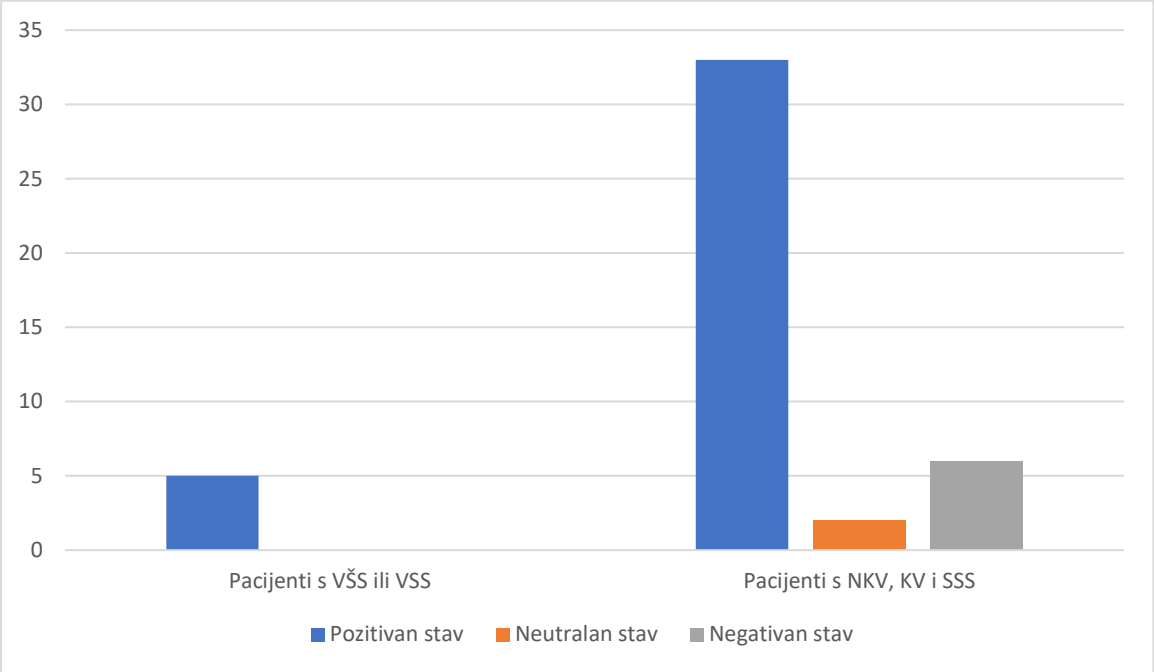
Slika 36. Usporedba stavova pacijenata s tetovažom i pacijenata bez tetovaže

Izvor: Izrada autora

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u stavovima pacijenata s jednom ili više tetovaža prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom od pacijenata koji nemaju tetovažu, na razini statističke značajnosti 5%.

Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 1,65 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 5,992 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata s tetovažom i pacijenata bez tetovaže. Nulta hipoteza se odbacuje.

Testiranje hipoteze 3: Pacijenti s višom ili visokom stručnom spremom imaju pozitivniji stav prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima od pacijenata koji imaju navedenu stručnu spremu NKV, KV i SSS.

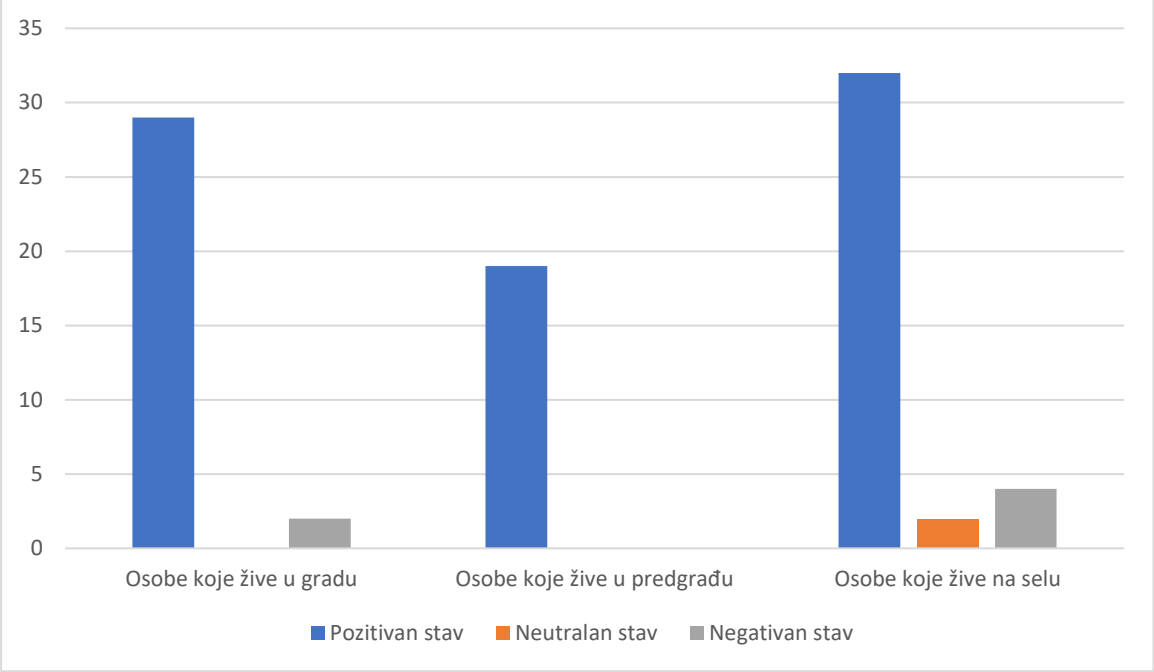

Slika 37. Usporedba stavova pacijenata s obzirom na stupanj obrazovanja

Izvor: Izrada autora

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u stavovima pacijenata s višom ili visokom stručnom spremom prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom od pacijenata koji imaju stručnu spremu NKV, KV ili SSS, na razini statističke značajnosti 5%.
Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 0,94 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 5,992 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima između pacijenata sa stručnom spremo VŠS ili VSS i pacijenata koji imaju stručnu spremu NKV, KV i SSS. Nulta hipoteza se odbacuje.

Testiranje hipoteze 4: Osobe koje žive u gradu imaju pozitivniji stav prema pacijentima ili medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom od onih koji žive u predgrađu ili na selu.

Slika 38. Usporedba stavova s obzirom na mjesto stanovanja

Izvor: Izrada autora

Nulta hipoteza: Postoji statistički značajna razlika u stavovima pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima i pacijentima s tetovažom s obzirom na mjesto stanovanja, na razini statističke značajnosti 5%. Na temelju dobivenog Hi kvadrata koji iznosi 3,95 i usporedbe s graničnim Hi kvadratom (5%) koji iznosi 9,488 dolazimo do zaključka kako ne postoji statistički značajna razlika, na razini statističke značajnosti $P<0,05$, u stavovima pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara s obzirom na mjesto stanovanja. Nulta hipoteza se odbacuje.

5. RASPRAVA

Istraživanje koje je provedeno u Općoj bolnici Karlovac na pacijenticama i pacijentima i zdravstvenim djelatnicima pokazalo je mišljenja ispitanika o vidljivim tjelesnim tetovažama.

U istraživanju je sudjelovalo 88 ispitanika, od toga 46 pacijenata i 42 zdravstvena djelatnika (medicinska sestra/medicinski tehničar). Od ukupnog broja pacijenata, njih 83% je odgovorilo da nema i ne želi tetovažu, dok 15% pacijenata posjeduje tetovažu, a samo 2% razmišlja o tetoviranju. Od ukupnog broja ispitanih zdravstvenih djelatnika, njih 66% je odgovorilo kako nema i ne želi tetovažu, dok je 10% tetovirano, a čak 24% ih razmišlja o tetoviranju. Prema tome zaključujemo da su tetovaže kod zdravstvenih djelatnika sve prisutnije i slijede pozitivan trend tetoviranja.
Tome svjedoče i brojna istraživanja koja su rađena na temu razloga tetoviranja, učestalost tetoviranja u populaciji i sl. Niz istraživačkih članaka raspravljalo je o fenomenu tetoviranja i/ili piercinga tijela poznatim pod nazivom kao body art (oblik umjetnosti koji koristi tijelo kao način izražavanja ili se radi na tijelu). Rezultati istraživanja koje su proveli Koch i sur. (2007.) navode da je u SAD-eu body art popularan među mladim generacijama te navode da se u dobi od 18 do 25 godina prisutnost tetovaža kreće od 20% do 25%, a za piercinge je učestalost od 35% do 50% (13). U usporedbi sa našim istraživanjem možemo zaključiti da među mlađim zdravstvenim djelatnicima u dobi od 18 do 29 godina postoji pozitivan stav o tetovažama što potvrđuje i podatak da oko četvrtine ispitanih zdravstvenih djelatnika razmišlja o tetoviranju.

Stavovi pacijenata prema tetoviranim zdravstvenim djelatnicima su uglavnom pozitivni, no od ispitane skupine pacijenata njih 9% bi osjećalo nelagodu ili nevjericu da o njima brine tetovirani zdravstveni djelatnik, a 2% pacijenata ne bi htjelo da mu prilazi tetovirani zdravstveni djelatnik. Kod ispitanih medicinskih sestara/medicinskih tehničara nitko nije izjavio kako bi imali negativne osjećaje prema tetoviranim pacijentima. Svi ispitani zdravstveni djelatnici bi se osjećali opušteno ili ne bi pridavali pažnju prema tome imaju li pacijenti tetovažu ili ne. Ovime je dokazano kako postoji značajna razlika u stavovima između medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata prema tetoviranim osobama. Iako je stigmatizacija prema tetoviranim zdravstvenim djelatnicima minimalna ona je je još uvijek prisutna. Razlog tome su predrasude koje pacijenti imaju o samim tetovažama, a odgovorom „Ne bih htjela/io da mi ta/taj medicinska sestra/medicinski tehničar prilazi“ može se naslutiti kako pacijenti na temelju vanjskog izgleda zdravstvenog djelatnika i postojanja vidljive tjelesne tetovaže zaključuju da

profesionalne kvalitete nisu dostatne za skrb o njima. Ovim istraživanjem dokazano je da se na temelju vizualnog dojma donosi mišljenje o kompetencijama zdravstvenih djelatnika. U istraživanju pod nazivom „Perception of Nurse Caring, Skills, and Knowledge Based on Appearance“ koje su proveli Thomas i sur. (2010.) ispitanici navode kako su medicinske sestre koje posjeduju neki tjelesni ukras (vidljivu tetovažu ili piercing) manje vješte i brižne (14).
Postoji razlika u odobravanju tetovaža na zdravstvenim djelatnicima prema spolu. Iako ova razlika nije značajna ipak je prisutna. Od 42 ispitana pacijenta na pitanje imaju li jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima gotovo sve ispitanike možemo podijeliti u dvije skupine, ili odobravaju tetovaže i na medicinskim sestrama i tehničarima (50%) ili ne odobravaju tetovaže ni na medicinskim sestrama ni medicinskim tehničarima (48%). No ipak jedan ispitanik ne odobrava tetovaže na medicinskim sestrama, ali ih odobrava na medicinskim tehničarima. U istraživanju, koje su provele Westerfield i sur. (2012.) u Americi, pacijenti su također imali negativniji stav o tetovažama na medicinskim sestrama, nego o tetovažama na medicinskim tehničarima (15).
Kod ispitanih zdravstvenih djelatnika većina (98%) ih odobrava tetovaže kako na pacijenticama tako i na pacijentima. Samo jedan (2%) od ispitanika ne odobrava tetovaže ni na pacijenticama ni na pacijentima. Ovakav rezultat medicinskih sestara i medicinskih tehničara govori o tome da bez obzira na spol zdravstveni djelatnici odobravaju tetovaže na svojim pacijentima.

Stavove ispitanika o tetovažama u ovom istraživanju doznajemo uz pomoć sedam navedenih tvrdnji vezanih za karakterne osobine ispitanika te profesionalne kvalitete, a ispitanici odlučuju slažu li se ili ne slažu s navedenim tvrdnjama.

Prva tvrdnja se odnosila na karakter ispitanika. S tvrdnjom „Tetovaže odražavaju ukus i karakter medicinske sestre/medicinskog tehničara“ podjednak broj pacijenata se u potpunosti slaže (37%) i u potpunosti ne slaže (39%) što pokazuje podijeljenost mišljenja za navedenu tvrdnju. Mišljenja zdravstvenih djelatnika na istu tvrdnju s obzirom na pacijente pokazuju da se podjednak broj medicinskih sestara/tehničara s ovom tvrdnjom slaže (26%) ili se uopće ne slaže (26%). Manji broj njih se niti slaže niti ne slaže (12%) ili se djelomično ne slaže (5%).

Većina pacijenta navodi kako može otvoreno razgovarati s medicinskom sestrom/medicinskim tehničarem sa i bez tetovaže (85%). Manji dio ispitanika (7%) ne bi moglo otvoreno razgovarati sa tetoviranim zdravstvenim djelatnikom. U američkom istraživanju koje su provele Westerfield i sur. (2012.) 62% pacijenata navodi da su tetovirani zdravstveni djelatnici jednako

pristupačni i otvoreni kao i oni koji ne posjeduju tjelesnu tetovažu, čime zaključujemo da su pacijenti Opće bolnice Karlovac otvoreniji prema tetovažama od onih u Americi (15). Na ovo isto pitanje 95% medicinskih sestara/medicinskih tehničara našeg istraživanja odgovara da može otvoreno razgovarati s tetoviranim pacijentom/pacijenticom kao i s pacijentom/pacijenticom bez tetovaže. Dobiveni rezultat je potvrda da ne postoji diskriminacija pacijenata od zdravstvenih djelatnika kako sestrinska profesija i nalaže.

Jednaku dozu poštovanja prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom osjeća većina pacijenata (78%). Svi ispitani zdravstveni djelatnici osjećaju jednaku dozu poštovanja kako prema tetoviranim pacijentima tako i prema pacijentima bez tetovaža. Kada govorimo o osjećaju sigurnosti valja istaknuti da se 85% pacijenata našeg istraživanja osjeća sigurno pored tetoviranog zdravstvenog djelatnika. U usporedbi sa američkim istraživanjem kojega su provele Westerfield i sur. (2012.) opet postoji razlika gdje tek 65% pacijenata navodi da se osjeća jednako sigurno pored tetoviranih zdravstvenih djelatnika (15). Ovo američko istraživanje je provedeno na 150 pacijenata u dobi od 46 godina i više pod nazivom „Patients' Perceptions of Patient Care Providers With Tattoos and/or Body Piercings". Ispitanici su na temelju dobivenih fotografija medicinskih sestara i medicinskih tehničara procjenjivali njihove profesionalne kvalitete. Na fotografijama su svi zdravstveni djelatnici odjeveni u jednake plave uniforme sa i bez vidljivim tjelesnim tetovažama i/ili piercingom. Ispitanici su dobili niz izraza kojima su mogli opisivati zdravstvene djelatnike: brižni, samopouzdani, pouzdani, pažljivi, kooperativni, profesionalni, učinkoviti i pristupačni. 22% ispitanika je imalo jednu ili više tjelesnih tetovaža. Posjedovanje tetovaže ni spol ispitanika nisu utjecali na rezultate studije (15).

Rezultati istraživanja kojeg je provela Pfeifer (2012.) pod nazivom „Attitudes toward piercings and tattoos: Does body modification suggest a lack of professionalism, or is it simply freedom of expression?" pokazuju da se medicinske tehničare s vidljivim tetovažama rijetko percipira s više profesionalnih kompetencija nego njihove netetovirane kolege. Profesionalne kvalitete tetoviranih zdravstvenih djelatnika su procijenjene najnepovoljnijima. Ovim istraživanjem utvrđeno je da pacijenti smatraju tetovirane medicinske sestre impulzivnijima, te po njihovu mišljenju takve medicinske sestre traže više pažnje nego njihovi kolege bez vidljivih tetovaža. Medicinske sestre s piercingom doživljavane su kao manje profesionalne, manje samopouzdane, manje pristupačne i manje efikasne (16).

U našem istraživanju 9% pacijenata navodi kako se ne osjeća sigurno pored tetovirane medicinske sestre/medicinskog tehničara. Iako ovim istraživanjem potvrđujemo da je manji postotak pacijenata nesiguran u prisutnosti tetoviranih zdravstvenih djelatnika to nije zanemariv podatak. Kako bi se uspostavio što bolji odnos između pacijenata i zdravstvenih djelatnika potrebno je uz povjerenje stvoriti i sigurno okruženje. Samo u takvim uvjetima je moguće pružiti što kvalitetniju zdravstvenu skrb pacijentima. Zdravstveni djelatnici trebaju uzeti u obzir ovaj podatak te pokušati na neki način pacijentovo okruženje učiniti što sigurnijim. Takve pacijente bi zdravstveni djelatnici trebali prepoznati već prilikom uzimanja sestrinske anamneze i pokušati s njima izgraditi što čvršći odnos, pa ukoliko je potrebno i prekriti vidljivu tetovažu. Prema istraživanju provedenom na studentima sestrinstva u Americi kojeg su proveli Williams i sur. (2019.) posjedovanje tetovaže predstavlja im probleme u akademskim ustanovama ali i u klinikama. Zaključci istraživanja isto tako navode preporuke, studentima sestrinstva, za prekrivanje vidljivih tetovaža (17).

Pojmovi impulzivnosti i povećane sigurnosti u sebe često se povezuju sa osobama koje posjeduju tetovaže. 7% pacijenata našeg istraživanja se u potpunosti slaže sa tvrdnjom da je medicinska sestra/medicinski tehničar s tetovažom imapulzivnija/i, dok se većina pacijenata (65%) s ovom tvrdnjom ipak ne slaže. S obzirom na ove rezultate možemo zaključiti da impulzivnost svakako nije karakterna osobina koja bi se mogla pripisati medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima. Mišljenja medicinskih sestara i medicinskih tehničara gotovo su identična kao i kod pacijenata. Naime, 64% zdravstvenih djelatnika ne smatra da su pacijenti s tetovažom impulzivniji od onih bez tetovaže. Samo 2% ispitanih zdravstvenih djelatnika se s ovom tvrdnjom slaže. Isto tako možemo zaključiti da impulzivnost nije karakterna osobina tetoviranih pacijenata. Podaci u stručnom članku pod nazivom „Body art education: The Earlier, the Better“ (Armstrong i sur., 2014.) navode kako je kod ispitanika koji posjeduju jednu tetovažu i manje od četiri piercinga prisutno blagostanje, dok su ispitanici s četiri i više tetovaža i/ili sedam i više piercinga skloni impulzivnijim i rizičnijim ponašanjima (13).

S obzirom na dobivene rezultate ne postoji statistički značajna razlika u mišljenjima pacijenata i zdravstvenih djelatnika prema tvrdnji da su pacijentice/pacijenti, medicnske sestre/medicinski tehničari s tetovažom sigurnije/sigurniji u sebe. 60% ispitanih pacijenata se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom, dok 76% medicinskih sestara/tehničara isto odgovara na ovu tvrdnju. Isto tako je 9% pacijenata i 7% medicinskih sestra/medicinskih tehničara odgovorilo da se u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom.

Posljednja tvrdnja se odnosila na prihvaćenost tetoviranog zdravstvenog djelatnika/pacijenta u njegovoj okolini. Samo 4% pacijenata smatra da su tetovirani zdravstveni djelatnici prihvaćeniji u svojoj okolini, a njih čak 67% se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom. Mišljenje medicinskih sestara/medicinskih tehničara o prihvaćenosti tetoviranih pacijentica/pacijenata u svojoj okolini navodi da se njih 60% uopće ne slaže s ovom tvrdnjom, dok mali postotak (2%) navodi da se u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom.

Treći dio upitnika sadržava i šest tvrdnji na koje su ispitanici odgovarali s točno/netočno. S obzirom na dobivene rezultate zaključujemo da postoji razlika, između ispitivanih skupina, u poznavanju teorije u tetovažama.

Na prvu tvrdnju „Tetoviranje se kroz povijest koristilo u svrhu otklanjanja boli“ postojalo je više točnih odgovora među pacijenticama/pacijentima (30%) nego među medicinskim sestrama/tehničarima (14%).

Na drugu tvrdnju „Tetoviranje se danas ne koristi za postupke vezane uz medicinu“ većina ispitanih pacijentica/pacijenata dala je ispravan odgovor (63%), no ipak je više ispravnih odgovora bilo među medicinskim setrama/tehničarima (83%). Iako se tetoviranje ne koristi u terapijske svrhe neki oblici tetoviranja služe u rekonstrukcijskoj kirurgiji. Prema podacima istraživanja u Velikoj Britaniji kojeg su proveli Clarkson i sur. (2006.) ova vrsta ukrašavanja tijela se koristi kod tetoviranja areola (tamna pigmentirana koža oko bradavica) i bradavica nakon radikalne mastektomije (operativno odstranjenje dojke). Iskustva pacijenata koji su se podvrgli ovakvom načinu tetoviranja su pozitivna i zadovoljavajuća. Ovo istraživanje navodi da u Velikoj Britaniji postoji sve više spacijaliziranih medicinskih sestara i tehničara koji se bave izvođenjem ovih postupaka (18).

Za tvrdnju „Tetovirati se ne bi smjeli oboljeli od epilepsije i dijabetesa“ većina ispitanika je dala krivi odgovor, njih 70%. Za istu tvrdnju ipak je većina zdravstvenih djelatnika dala točan odgovor, njih 74%.

Na tvrdnju „Moguće nuspojave tetoviranja su tetanus, HIV virus, hepatitis, herpes“ većina ispitanika je dala točan odgovor, 85% pacijentica/pacijenata i 97% medicinskih sestara/medicinskih tehničara.

Na tvrdnju „Tetovaže mogu uzrokovati određene poteškoće prilikom određenih medicinsko-dijagnostičkih postupaka“ većina ispitanika je dala točan odgovor, 54% pacijentica/pacijenata i 64% medicinskih sestara/medicinskih tehničara.

Na tvrdnju „Tetovirane osobe mogu biti dobrovoljni darivatelji krvi“ većina ispitanika je dala ispravan odgovor, 80% pacijentica/pacijenata i 74% medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Ne temelju dobivenih rezultata zaključujemo da medicinske sestre i medicinski tehničari posjeduju veću razinu znanja koje se odnose na posjedovanje znanja o nuspojava povezanim s tetoviranjem, određenim poteškoćama koje mogu javiti prilikom izvođenja medicinsko-dijagnostičkih postupaka kod tetoviranih osoba i mogučnošću tetoviranja osoba oboljelih od epilepsije i dijabetesa. Ovime potvrđujemo primjenu teorijskih i praktičnih znanja zdravstvenih djelatnika stečenim formalnim obrazovanjem. Međutim ipak je malo zabrinjavajuć podatak, da samo 64% medicinskih sestara/medicinskih tehničara zna da tetovaže mogu uzrokovati poteškoće prilikom određenih medicinsko-dijagnostičkih postupaka.

Prema dobivenim rezultatima istraživanja može se zaključiti kako su predrasude prema tetoviranim osobama prisutne u vrlo malom postotku i generalno prevladavaju pozitivni stavovi prema tetovažama.

5.1. Ograničenja istraživanja

Navedeni zaključci mogu se primjeniti isključivo na pacijenticama/pacijentima i medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima Opće bolnice Karlovac među kojima je provedeno istraživanje. Zaključci se ne mogu primjeniti na širu populaciju budući da je uzorak koji je uzet u istraživanju dio populacije Opće bolnice Karlovac.

5.2. Preporuke za buduća istraživanja

Ovakvo istraživanje bilo bi dobro provesti na većem uzorku u zdravstvenim ustanovama na svim razinama zdravstvene zaštite. Preporuka je osvijestiti zdravstvenu populaciju ali i korisnike zdravstvenih usluga na uvažavanje različitosti. Iako provedenim istraživanjem zaključujemo da mali uzorak ispitanika pokazuje negativne stavove prema tetoviranim osobama, svakako je potrebno raditi na kontinuiranom osviješćivanju društva da u 21. stoljeću treba postojati otvoreniji pristup prema različitostima i da se bez obzira na vidljive tjelesne tetovaže ili druge tjelesne ukrase ne donose zaključci o tetoviranim osobama samo na temelju vanjskog izgleda.

6. ZAKLJUČAK

Nakon provedenog istraživanja te na temelju postavljenih hipoteza može se zaključiti :

Hipoteza 1: Postoji statistički značajna razlika u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema osobama s tetovažama. Kod medicinskih sestara/medicinskih tehničara prevladava pozitivan stav, dok kod pacijenata ima i osoba s neutralnim i negativnim stavom. Navedeno možemo pripisati samom zanimanju medicinska sestra/medicinski tehničar koje obuhvaća rad s različitim skupinama pacijenata te ne dopušta predrasude prema istima. Navedeni pozitivan stav zdravstvenih djelatnika možemo pripisati humanom pozivu koje obnašaju medicinske sestre/medicinski tehničari. Sestrinstvo kao zanimanje u centru svog rada ima pacijenta sa svim njegovim osobitostima, te svaki oblik predrasuda na temelju njegova izgleda je nedopustiv i neprihvatljiv.

Hipoteza 2: Ne postoji statistički značajna razlika u stavovima između pacijenata s tetovažom i pacijenata bez tetovaže prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom. Iako bi bilo očekivano kako osobe s tetovažom imaju pozitivan stav, pozitivnih stavova ima i među pacijentima bez tetovaže, ali i negativnih stavova ima među pacijentima s tetovažom.

Hipoteza 3: Ne postoji statistički značajna razlika u stavovima između pacijenata sa stručnom spremom VŠS ili VSS i pacijenata koji imaju stručnu spremu NKV, KV i SSS prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom. Pacijenti imaju većinom pozitivan stav neovisno o visini obrazovanja.

Hipoteza 4: Ne postoji statistički značajna razlika u stavovima pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara s obzirom na mjesto stanovanja prema osobama s tetovažom. Mjesto stanovanja također ne utječe na to hoće li osoba imati pozitivan ili negativan stav.

Na temelju cjelokupnog istraživanja zaključujemo kako postoje razlike u stavovima između pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima tj. pacijentima. Navedeno je dokazano kroz testiranje hipoteze 1 te analiziranje tvrdnje odobravaju li ispitanici tetovaže na medicinskim sestrama/ medicinskim tehničarima tj. pacijentima. Dokazano je kako medicinske sestre/medicinski tehničari odobravaju tetovaže na pacijentima dok su mišljenja kod pacijenata podijeljena. Unatoč navedenome, generalno su pozitivni stavovi prema tetovažama kod obje skupine ispitanika. Dokazano je i kako drugi sociodemografski parametri ne utječu na odobravanje tetovaža (stupanj obrazovanja, mjesto stanovanja, posjedovanje tetovaže).

Što se tiče poznavanja teorijskog dijela o tetovažama, više točnih odgovora je bilo među medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima nego među pacijentima što je i očekivano s obzirom na vrstu zanimanja.

7. SAŽETAK

Cilj istraživanja: Cilj ovog istraživanja bio je ispitati i usporediti stavove medicinskih sestara/ medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama.

Ispitanici i metode: Istaživanju je pristupilo 88 ispitanika (42 medicinske sestre/medicinska tehničara i 46 pacijenata). Istraživanje je provedeno unutar Službe za internu medicinu Opće bolnice Karlovac. Ispitanici su birani nasumce i jedini kriterij je bio da je osoba punoljetna. Za istraživanje se koristio ankenti upitnik u tri dijela. Prvi dio upitnika sastoji se od pitanja o sociodemografskim podacima koji su uključivali pitanja vezana za spol, dob, stručnu spremu i mjesto stanovanja. Drugi dio upitnika sadrži OMS-HC skalu (*engl. The opening minds scale for Health Care Providers*) za ispitivanje mišljenja ispitanika o tetovažama. Treći dio sadržava sedam izjava o pacijentima i medicinskim sestrama/tehničarima s tetovažom koje su ispitanici ocjenjivali u rasponu od 1 do 5. Ovaj dio se sastoji i od šest tvrdnji na koje su ispitanici odgovarali s točno/netočno.

Rezultati: Medicinske sestre/medicinski tehničari imaju pozitivniji stav prema pacijentima s tetovažom od pacijenata prema medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima s tetovažom. Ne postoje razlike u mišljenjima o tetoviranim osobama s obzirom na posjedovanje tjelesne tetovaže ispitanika, stručnu spremu i mjesto stanovanja.

Zaključak: Dokazano je kako medicinske sestre/medicinski tehničari odobravaju tetovaže na pacijentima, dok su mišljenja kod pacijenata podijeljena. Dokazano je da su generalno pozitivni stavovi prema tetovažama kod obje skupine ispitanika.

Ključne riječi: medicinska sestra/medicinski tehničar, pacijent, vidljive tetovaže, pozitivan stav, negativan stav.

8. SUMMARY

Aim of the study: The aim of this study was to examine and compare the attitudes of nurses/medical technicians and patients about visible body tattoos.

Results: It has been proven that nurses/medical technicians approve tattoos on patients, while opinions among patients are divided. It has been proven that there are generally positive attitudes towards tattoos in the subjects of the group of respondents.

Subjects and methods: The study was attended by 88 subjects (42 nurses/medical technicians and 46 patients). The research was conducted within the Department of Internal Medicine of the General Hospital Karlovac. Respondents were selected at random and the only criterion was that the person was an adult. A three-part questionnaire was used for the research. The first part of the questionnaire consists of questions on sociodemographic data that included questions related to gender, age, education and place of residence. The second part of the questionnaire contains the OMS-HC scale (The opening minds scale for Health Care Providers) for examining respondents' opinions about tattoos. The third part contains seven statements about patients and nurses/tattoo technicians that the respondents rated in the range of 1 to 5. This part also consists of six statements to which the respondents answered with true/false.

Conclusion: It has been shown that nurses/medical technicians approve tattoos on patients, while opinions among patients are divided. It has been proven that there are generally positive attitudes towards tattoos in both groups of respondents.

Keywords: nurse/medical technician, patient, visible tattoos, positive attitude, negative attitude.

9. LITERATURA

1. Bočina I. Narodni zdravstveni list. Tetovaže i piercing: Ukras ili užas, mrežne stranice (pristupljeno 20. rujna 2020.). Dostupno na: http://www.zzjzpgz.hr/nzl/58/tetovaze-uzas-ili-ukras.htm

2. Dadić N. Komunikacijski aspekt ukrašavanja tijela u zapadnoj kulturi, diplomski rad. Varaždin: Sveučilište sjever, 2017.

3. Tetoviranje-Wikipedia, mrežne stranice (pristupljeno 5. listopada 2020.). Dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Tetoviranje

4. Drvo znanja: enciklopedijski časopis za mladež, God.7 2003;67: str.46-51

5. Starohrvatski simboli: Katolkinje su se tetovirale da ih Turci ne bi silovali, mrežne stranice (pristupljeno 6. listopada 2020.). Dostupno na: https://www.medjugorje-info.com/en/zanimljivosti/starohrvatski-simboli-katolkinje-su-se-tetovirale-da-ih-turci-ne-bi-silovali

6. Osnovnoškolci-Tetoviranje-Portal za škole, mrežne stranice (pristupljeno 13. listopada 2020.). Dostupno na: http://www.skole.hr/dobro-je-znati/osnovnoskolci?news_id=456

7. Đurđić L, Dimitrijević B. Emocionalni profil i doživljaj tela kod osoba s tetovažom, diplomski rad. Niš: Filozofski fakultet, Godišnjak za psihologiju, 2008;5 (6-7):169-186

8. Što tetovaže govore o vama, mrežne stranice (pristupljeno 15.listopada 2020.). Dostupno na : https://www.elle.hr/lifestyle/sto-tetovaze-govore-o-vama/

9. HKMS. Zdravstveni djelatnici i tetovaže-da ili ne? Mrežne stranice (pristupljeno 25. listopada 2020.) Dostupno na:https://edu.hkms.hr/mod/forum/discuss.php?d=58

10. Prlić N. Zdravstvena njega. Zagreb: Školska knjiga; 2000.

11. Abou AD, Galešić Ž. Uzornost medicinske sestre kao socijalizacijski preduvjet, 2018. (pristupljeno 25. listopada 2020.). Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/214231

12. Martinec R. Doživljaj slike tijela u kulturno-povijesnom i umjetničkom kontekstu, 2013.(pristupljeno 26. listopada). Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/125056

13. Armstrong ML, Tustin J, Owen DC, Koch JR, Roberts AE. Body art education: the earlier, the better. J Sch Nurs. 2014 Feb;30(1):12-8.

14. Thomas CM, Ehret A, Ellis B, Colon-Shoop S, Linton J, Metz S. Perception of Nurse Caring, Skills, and Knowledge Based on Appearance. J Nurs Adm. 2010;40(11):489- 97.

15. Westerfield HV, Stafford AB, Speroni KG, Daniel MG. Patients' Perceptions of Patient Care Providers With Tattoos and/or Body Piercings. J Nurs Adm. 2012; 42(3):160-4.

16. Pfeifer GM. Attitudes toward piercings and tattoos: Does body modification suggest a lack of professionalism, or is it simply freedom of expression?. Am J Nurs. 2012;112(5):15.

17. Williams BM, Wright C, Leigh KH, Armstrong B, Kelley S. Tattoos in Nursing: Do We Practice What We Preach?. J Christ Nurs. 2019 Jan/Mar;36(1):38-41.

18. Clarkson JH, Tracey A, Eltigani E, Park A. The patient'**s** experience of a nurse-led nipple tattoo service: a successful program in Warwickshire. J Plast Reconstr Aesthet Surg. 2006;59(10):1058-62.

19. Čordaš I. Mišljenje pacijenata, medicinskih sestara i tehničara o vidljivim tjelesnim tetovažama, završni rad. Medicinski fakultet Osijek, 2018.

10. PRILOZI

1. Prilog A: Popis ilustracija
2. Prilog B: Primjer anketnog upitnika (19)
3. Prilog C: Odluka Etičkog povjerenstva Opće bolnice Karlovac

11. ŽIVOTOPIS

Osnovni podaci:

Ime i prezime: Ivana Crevar

Datum rođenja: 3. studeni 1983., u Karlovcu

Adresa stanovanja: Budin 10, 47000 Karlovac

Telefon: 099/791-564

E-mail: crevar.ivana@gmail.com

Obrazovanje:

Godine 2020., apsolventica na Fakultetu Zdravstvenih studija Rijeka, smjer Sestrinstvo-promicanje i zaštita mentalnog zdravlja

Godine 2018., upis na Fakultet zdravstvenih studija Rijeka, Diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo-promicanje i zaštita mentalnog zdravlja

Godine 2014., završeno dopunsko pedagoško-psihološko obrazovanje za nastavnike na Filozofskom fakultetu u Rijeci

Godine 2009., završen stručni dodiplomski studij sestrinstva na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu

Godine 2002., završena srednja Tehnološko-kemijska škola u Karlovcu, smjer: veterinarski tehničar

Radni odnos:

Godine 2012., Medicinska škola Karlovac

Godine 2010., Opća bolnica Karlovac

Članstvo:

Hrvatska komora medicinskih sestara (HKMS)

PRILOG A: Popis ilustracija

Slika 1. Prikaz pacijenata po spolu

Slika 2. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara po spolu

Slika 3. Prikaz pacijenata prema dobi

Slika 4. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema dobi

Slika 5. Prikaz pacijenata prema stručnoj spremi

Slika 6. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema stručnoj spremi

Slika 7. Prikaz pacijenata prema mjestu stanovanja

Slika 8. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara prema mjestu stanovanja

Slika 9. Prikaz pacijenata s obzirom na tetovažu

Slika 10. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara s obzirom na tetovaže

Slika 11. Prikaz pacijenata s obzirom na osjećaje prema tetoviranim medicinskim sestrama/medicinskim tehničarima

Slika 12. Prikaz medicinskih sestara/medicinskih tehničara s obzirom na osjećaje prema tetoviranim pacijentima

Slika 13. Prikaz mišljenja pacijenata o vidljivim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima

Slika 14. Prikaz mišljenja medicinskih sestara/medicinskih tehničara o vidljivim tetovažama na pacijentima

Slika 15. „Tetovaže odražavaju ukus i karakter medicinske sestre/tehničara“

Slika 16. „Tetovaže odražavaju ukus i karakter pacijentice/pacijenta“

Slika 17. „S medicinskom sestrom/tehničarom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s medicinskom sestrom/tehničarom bez tetovaže“

Slika 18. „S pacijenticom/pacijentom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s pacijenticom/pacijentom bez tetovaže“

Slika 19. „Prema medicinskoj sestri/tehničaru s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao i prema medicinskoj sestri/tehničaru bez tetovaže“

Slika 20. „Prema pacijentici/pacijentu s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao i prema pacijentici/pacijentu bez tetovaže“

Slika 21. „Pored medicinske sestre/tehničara s tetovažom osjećam jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored medicinske sestre/tehničara bez tetovaže“

Slika 22. „Pored pacijentice/pacijenta s tetovažom osjećam jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored pacijenta/pacijentice bez tetovaže“

Slika 23. „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom impulzivnija/i je od medicinske sestre/tehničara bez tetovaže“

Slika 24. „Pacijentica/pacijent s tetovažom impilzivnija/i jre od pacijentice/a bez btetovaže“

Slika 25. „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego medicinska sestra/tehničar bez tetovaže“

Slika 26. „Pacijetica/pacijent s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego pacijentica/pacijent bez tetovaže“

Slika 27. „Medicinska sestra/tehničar s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od medicinske sestre/tehničara bez tetovaže“

Slika 28. „Pacijentica/pacijent s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od pacijentice/pacijenta bez tetovaže“

Slika 29. „Tetoviranje se kroz povijest koristilo u svrhu otklanjanja boli“

Slika 30. „Tetoviranje se danas ne koristi za postupke vezane uz medicinu“

Slika 31. „Tetovirati se ne bi smjeli oboljeli od epilepsije i tetanusa“

Slika 32. „Moguće nuspojave tetoviranja su tetanus, HIV virus, hepatitis i herpes“

Slika 33. „Tetovaže mogu uzrokovati određene poteškoće prilikom određenih medicinsko-dijagnostičkih postupaka“

Slika 34. „Tetovirane osobe mogu biti dobrovoljni darivatelji krvi“

Slika 35. „Usporedba stavova pacijenata i medicinskih sestara/medicinskih tehničara“

Slika 36. „Usporedba stavova pacijenata s tetovažom i pacijenata bez tetovaže“

Slika 37. „Usporedba stavova pacijenata s obzirom na stupanj obrazovanja“

Slika 38. „Usporedba stavova s obzirom na mjesto stanovanja“

PRILOG B: Primjer anketnog upitnika

OBAVIJEST ZA ISPITANIKE ISTRAŽIVANJA

Poštovani/a,

Molim Vas za sudjelovanje u istraživanju čiji je cilj ispitati mišljenje pacijenata, medicinskih sestara i medicinskih tehničara o vidljivim tjelesnim tetovažama.

Ovo istraživanje provodi Ivana Crevar, studentica druge godine Sveučilišnog diplomskog studija Sestrinstva-promicanje i zaštita mentalnog zdravlja u svrhu izrade završnog rada na temu**: „Usporedba stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama".**

U istraživanju će biti rabljen anonimni anketni upitnik koji u prvome dijelu sadržava pitanja koja se odnose na demografske podatke, u drugom dijelu sadržava tri pitanja koja se odnose na mišljenje o tetovažama, treći dio sadržava sedam izjava o pacijentima i medicinskim sestrama/tehničarima s tetovažom koje je potrebno ocijeniti od 1 – 5, gdje je 1-uopće se ne slažem, a 5-u potpunosti se slažem s izjavom te šest tvrdnji na koje se odgova s točno ili netočno.

Molim Vas pročitajte ovu obavijest u cijelosti i prije pristanka na sudjelovanje u istraživanju postavite bilo koje pitanje.

INFORMIRANI PRISTANAK ISPITANIKA NA SUDJELOVANJE U ISTRAŽIVANJU

Pročitao/la sam ovaj obrazac o sudjelovanju u istraživanju koje provodi Ivana Crevar pod naslovom: **„Usporedba stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama".**

Dana mi je mogućnost postavljanja pitanja na koje mi je dan precizan i razumljiv odgovor te razumijem svrhu ovog istraživanja kao i zajamčenost moje anonimnosti.

Potpisom ovog obrasca bez prisile pismeno potvrđujem sudjelovanje u istraživanju.

Tiskano ime i prezime ispitanika/ce:

Potpis: _____ U Karlovcu,_____

Upitnik za ispitivanje mišljenja pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima

USPOREDBA STAVOVA MEDICINSKIH SESTARA/MEDICINSKIH TEHNIČARA I PACIJENATA O VIDLJIVIM TJELESNIM TETOVAŽAMA

UPUTE:

Pomoću ovog upitnika ispitati će se Vaše mišljenje o vidljivim tjelesnim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima. Molim Vas da odgovorite na sva pitanja. Ako niste sigurni koji odgovor biste odabrali, odaberite onaj koji Vam se čini najprimjerenijim. To je najčešće Vaš prvi odgovor.

Molim Vas da na sva pitanja pokušate odgovoriti iskreno.

Spol M Ž

Dob _____

Stručna sprema: _____

1. Gdje živite?

a) Živim u gradu
b) Živim u predgrađu
c) Živim na selu

2. Imate li tetovažu/e?

a) Da, imam više njih
b) Da, imam jednu tetovažu
c) Ne, ali razmišljam o tetoviranju
d) Ne, ne želim tetovažu

3. Kada bi se o meni brinula/o medicinska sestra/medicinski tehničar koji ima tetovažu osjećao/la bih:

a) Opuštenost, volim tetovaže
b) Nelagodu i nevjericu
c) Ne bih htio/la da mi ta/j medicinska sestra/medicinski tehničar prilazi
d) Ne bih tome pridodao/la pažnju

4. Imam jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na medicinskim sestrama i medicinskim tehničarima

a) Odobravam tetovaže na medicinskim sestrama kao i na medicinskim tehničarima
b) Ne odobravam tetovaže na medicinskim sestrama kao i na medicinskim tehničarima
c) Odobravam tetovaže na medicinskim sestrama ali ne i na medicinskim tehničarima
d) Ne odobravam tetovaže na medicinskim sestrama ali ih odobravam na medicinskim tehničarima

Zaokruži broj za svaku navedenu tvrdnju

1-uopće se ne slažem, 2-djelomično se ne slažem, 3-niti se slažem niti se ne slažem, 4-djelomično se slažem, 5-u potpunosti se slažem

1.	Tetovaže odražavaju ukus i karkter medicinske sestre/tehničara.	1	2	3	4	5
2.	S medicinskom sestrom/tehničarom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s medicinskom sestrom/tehničarom bez tetovaže.	1	2	3	4	5
3.	Prema medicinskoj sestri/tehničaru s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao medicinskoj sestri/tehničaru bez tetovaže.	1	2	3	4	5
4.	Pored medicinske sestre/tehničara s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored medicinske sestre/tehničara bez tetovaže.	1	2	3	4	5
5.	Medicinska sestra/tehničar s tetovažom impulzivnija/i je od medicinske setre/tehničara bez tetovaže.	1	2	3	4	5
6.	Medicinska sestra/tehničar s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego medicinska sestra/tehničar bez tetovaže.	1	2	3	4	5
7.	Medicinska sestra/tehničar s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od medicinske sestre/tehničara bez tetovaže.	1	2	3	4	5

Zaokruži točno/netočno za svaku tvrdnju

Točno-tvrdnja je točna, netočno-tvrdnja je netočna

1.	Tetoviranje se kroz povijest koristilo u svrhu otklanjanja boli.	TOČNO	NETOČNO
2.	Tetoviranje se danas ne koristi za postupke vezane uz medicinu.	TOČNO	NETOČNO
3.	Tetovirati se ne bi smjeli oboljeli od epilepsije i dijabetesa.	TOČNO	NETOČNO
4.	Moguće nuspojave tetoviranja su tetanus, HIV virus, hepatitis, herpes.	TOČNO	NETOČNO
5.	Tetovaže mogu uzrokovati određene poteškoće prilikom određenih medicinsko-dijagnostičkih postupaka.	TOČNO	NETOČNO
6.	Tetovirane osobe mogu biti dobrovoljni darivatelji krvi.	TOČNO	NETOČNO

Upitnik za ispitivanje mišljenja medicinskih sestara/tehničara o vidljivim tjelesnim tetovažama na pacijentima.

USPOREDBA STAVOVA MEDICINSKIH SESTARA/MEDICINSKIH TEHNIČARA I PACIJENATA O VIDLJIVIM TJELESNIM TETOVAŽAMA

UPUTE:

Pomoću ovog upitnika ispitati će se Vaše mišljenje o vidljivim tjelesnim tetovažama na pacijentima. Molim Vas da odgovorite na sva pitanja. Ako niste sigurni koji odgovor biste odabrali, odaberite onaj koji Vam se čini najprimjerenijim. To je najčešće Vaš prvi odgovor.

Molim Vas da na sva pitanja pokušate odgovoriti iskreno.

Spol M Ž

Dob _____

Stručna sprema:_____

1.Gdje živite?

d) Živim u gradu
e) Živim u predgrađu
f) Živim na selu

2. Imate li tetovažu/e?

a) Da, imam više njih
b) Da, imam jednu tetovažu
c) Ne, ali razmišljam o tetoviranju
d) Ne, ne želim tetovažu

3. Kada bih se brinula/o tetoviranom pacijentu osjećala/o bih:

a) Opuštenost, volim tetovaže
b) Nelagodu i nevjericu
c) Ne bih htjela/io da mi ta/j pacijentica/pacijent prilazi
d) Ne bih tome pridodala/o pažnju

4. Imam jednako mišljenje o vidljivim tetovažama na pacijenticama i pacijentima.

a) Odobravam tetovaže na pacijenticama kao i na pacijentima
b) Ne odobravam tetovaže na pacijenticama kao i na pacijentima
c) Odobravam tetovaže na pacijenticama ali ne i na pacijentima
d) Ne odobravam tetovaže na pacijenticama ali ih odobravam na pacijentima

Zaokruži broj za svaku navedenu tvrdnju

1-uopće se ne slažem, 2-djelomično se ne slažem, 3-niti se slažem niti se ne slažem, 4-djelomično se slažem, 5-u potpunosti se slažem

1.	Tetovaže odražavaju ukus i karkter pacijentice/pacijenta.	1	2	3	4	5
2.	S pacijenticom/pacijentom s tetovažom mogu otvoreno razgovarati isto kao i s pacijenticom/pacijentom bez tetovaže.	1	2	3	4	5
3.	Prema pacijentici/pacijentu s tetovažom osjećam jednaku dozu poštovanja kao i prema pacijentici/pacijentu bez tetovaže.	1	2	3	4	5
4.	Pored pacijentice/pacijenta s tetovažom osjećam se jednako sigurnim (zaštićenim) kao pored pacijenta/pacijentice bez tetovaže.	1	2	3	4	5
5.	Pacijentica/pacijent s tetovažom impulzivnija/i je od pacijentice/pacijenta bez tetovaže.	1	2	3	4	5
6.	Pacijentica/pacijent s tetovažom sigurnija/i je u sebe nego pacijentica/pacijent bez tetovaže.	1	2	3	4	5
7.	Pacijentica/pacijent s tetovažom prihvaćenija/i je u svojoj okolini od pacijentice/pacijenta bez tetovaže.	1	2	3	4	5

Zaokruži točno/netočno za svaku tvrdnju

Točno-tvrdnja je točna, netočno-tvrdnja je netočna

1.	Tetoviranje se kroz povijest koristilo u svrhu otklanjanja boli.	TOČNO	NETOČNO
2.	Tetoviranje se danas ne koristi za postupke vezane uz medicinu.	TOČNO	NETOČNO
3.	Tetovirati se ne bi smjeli oboljeli od epilepsije i dijabetesa.	TOČNO	NETOČNO
4.	Moguće nuspojave tetoviranja su tetanus, HIV virus, hepatitis, herpes.	TOČNO	NETOČNO
5.	Tetovaže mogu uzrokovati određene poteškoće prilikom određenih medicinsko-dijagnostičkih postupaka.	TOČNO	NETOČNO
6.	Tetovirane osobe mogu biti dobrovoljni darivatelji krvi.	TOČNO	NETOČNO

PRILOG C: Odluka Etičkog povjerenstva Opće bolnice Karlovac

OPĆA BOLNICA KARLOVAC
Etičko povjerenstvo
Broj: 18-01-55\2-20
Karlovac, 07.09.2020.

Na temelju članka 95. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN br. 100/18,125/19), na temelju članka 37. Statuta Opće bolnice Karlovac i Poslovnika o radu Etičkog povjerenstva, a sukladno odredbama Zakona o lijekovima (NN br. 76/13, 90/14, 100/18) i odredbama Pravilnika o kliničkim ispitivanjima lijekova i dobroj kliničkoj praksi (NN br. 25/15, 124/15), Etičko povjerenstvo je na 26. sjednici, održanoj 07.rujna 2020. godine jednoglasno donijelo sljedeću

O D L U K U

1. Ivani Crevar, Budin 10, Karlovac, odobrava se provođenje anonimne ankete na uzorku od 70 do 100 ispitanika i to pacijenata i medicinskih sestara/tehničara u Službi za internu medicinu, u Odjelu za nefrologiju sa hemodijalizom, Odjelu za kardiologiju sa koronarnom jedinicom, Odjelu za gastroenterologiju, Odjelu za endokrinologiju i dijabetologiju i Odjelu za pulmologiju, u svrhu izrade diplomskog rada na Sveučilišnom diplomskom studiju Sestrinstvo – promicanje i zaštita mentalnog zdravlja, na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci, pod nazivom „Usporedba stavova medicinskih sestara/medicinskih tehničara i pacijenata o vidljivim tjelesnim tetovažama“, pod mentorstvom prof.rehab. Radosava Kosića i komentorstvom prof.dr.sc.Daniele Malnar.

2. Prikupljanje podataka u istraživanju iz točke 1. ove Odluke mora se provoditi u skladu sa važećim propisima za istraživanja, moraju se poštivati temeljni etički i bioetički principi sukladno pozitivnim međunarodnim dokumentima, načela dobre kliničke prakse i dobrovoljnosti sudjelovanja ispitanika, te se mora osigurati privatnost i tajnost podataka bolesnika uključenih u istraživanje, a za što je odgovorna Ivana Crevar, medicinska sestra.

3. Ivana Crevar, medicinska sestra, obvezuje se, nakon završetka istraživanja dostaviti rezultate istraživanja Općoj bolnici Karlovac.

OPĆA BOLNICA KARLOVAC A. Štampara 3 br. 1

NAZOČNI ČLANOVI ETIČKOG POVJERENSTVA:

prim.Zorica Alerić, dr.med., predsjednik _____

doc.prim.dr.sc. Davor Horvat, dr.med., član _____

Sonja Milanović, dr.med., član _____

prim.dr.sc.Hrvoje Cvitanović, dr.med., zamjen.člana. _____

Francek Vrane, el.ing., zamjen.člana _____

Dostaviti:
1. Ivana Crevar, Budin 10, Karlovac – preporučenom poštom, mailom: crevar.ivana@gmail.com
2. Služba za internu medicinu
3. Odjel za nefrologiju sa hemodijalizom
4. Odjelu za kardiologiju sa koronarnom jedinicom,
5. Odjelu za gastroenterologiju
6. Odjelu za endokrinologiju i dijabetologiju
7. Odjelu za pulmologiju
8. Etičko povjerenstvo – odluke
9. Arhiva